

แบบฝึกทักษะ

รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕

ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

นางสาวณัฐนิชา ศรีสุขสวัสดิ์

ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
คำชี้แจงการใช้	
แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖	๑
คำแนะนำสำหรับครู	๒
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	๓
ขั้นตอนในการใช้	
แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖	๔
สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และ ตัวชี้วัด	๕
วัตถุประสงค์	
แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖	๖
จุดประสงค์การเรียนรู้	๖
แบบทดสอบก่อนเรียน ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำสำนวน	๗
ใบความรู้ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน	๑๑
แบบฝึกทักษะ รายวิชาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕	
ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน	๓๕
ตอนที่ ๑ อธิบายลักษณะของสำนวนไทย	๔๐
ตอนที่ ๒ จับคู่สำนวนโวหารและความหมาย	๔๑
ตอนที่ ๓ คำไหนสำนวน	๔๒
ตอนที่ ๔ เติมสำนวน	๔๖
ตอนที่ ๕ สำนวนชวนสื่อสาร	๔๗
ตอนที่ ๖ ตะลุยโจทย์ เรื่องถ้อยคำและสำนวน	๔๘
แบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำสำนวน	๖๕
เฉลยแบบฝึกทักษะ	
รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ ชุดที่ ๔ เรื่องถ้อยคำและสำนวน	๖๕
สรุปผลการเรียน	๗๘
บรรณานุกรม	๗๕
ประวัติและผลงานผู้จัดทำ	๘๐

คำนำ

แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่องถ้อยคำและสำนวน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ด้านหลักภาษาไทย ความสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

เนื้อหาของแบบฝึกทักษะฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๖ ส่วน ได้แก่

๑. แบบทดสอบก่อนเรียน

๒. ใบความรู้ เรื่องถ้อยคำและสำนวน

๓. แบบฝึกทักษะ มี ๖ ตอน

ตอนที่ ๑ อธิบายลักษณะของสำนวนไทย

ตอนที่ ๒ จับคู่สำนวนโวหารและความหมาย

ตอนที่ ๓ คำไหนสำนวน

ตอนที่ ๔ เติมสำนวน

ตอนที่ ๕ สำนวนชวนสื่อสาร

ตอนที่ ๖ ตะลุยโจทย์ เรื่องถ้อยคำและสำนวน

๔. แบบทดสอบหลังเรียน

๕. เฉลยแบบฝึกทักษะ

๖. สรุปผลการเรียน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่องถ้อยคำและสำนวน นี้ จะเป็นสื่อการเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ ของรายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ ต่อไป

ณัฐนิชา ศรีสุขสวัสดิ์

คำชี้แจง แบบฝึกทักษะ
รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖
ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๒๐๕ สำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ ถ้อยคำและสำนวนมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

๑. ชื่อแบบฝึกทักษะ
๒. สารสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด
๓. แบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินตนเอง
๔. เนื้อหา เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน
๕. แบบฝึกทักษะ มี ๖ ตอน
 - ตอนที่ ๑ อธิบายลักษณะของสำนวนไทย
 - ตอนที่ ๒ จับคู่สำนวนโวหารและความหมาย
 - ตอนที่ ๓ คำไหนสำนวน
 - ตอนที่ ๔ เติมสำนวน
 - ตอนที่ ๕ สำนวนชวนสื่อสาร
 - ตอนที่ ๖ ตะลุยโจทย์ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน
๖. แบบทดสอบหลังเรียน
๗. เฉลยแบบฝึกทักษะ
๘. สรุปผลการเรียน

คำแนะนำสำหรับครู

๑. ครูศึกษาแบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวนให้เข้าใจ
๒. แจกแบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน ให้นักเรียนทุกคน
๓. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนรายบุคคลเพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน
๔. แจกมาตรฐานการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
๕. ให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
๖. ขณะที่นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ครูคอยสังเกตพฤติกรรมการทำงาน ช่วยชี้แนะช่วยเหลือ
๗. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อประเมินการพัฒนา ความก้าวหน้า หากไม่ผ่านเกณฑ์ ครูควรจัดซ่อมเสริมให้อีกครั้ง

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

การทำแบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ สำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน นักเรียนควรปฏิบัติดังนี้

๑. ศึกษาขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

๓. ศึกษาเนื้อหา เรื่องถ้อยคำและสำนวน

๔. ทำแบบฝึกทักษะในแต่ละตอนด้วยความซื่อสัตย์ ไม่เปิดดูเฉลย

๕. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

๖. ตรวจสอบคำตอบ

๗. สรุปผลการเรียนของนักเรียน

ขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๑๐๑๐๕
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

ในการใช้แบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๑๐๑๐๕ สำหรับ
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน นักเรียนควรปฏิบัติตน ดังนี้

๑. อ่านคำชี้แจงในแบบฝึกทักษะ รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๑๐๑๐๕
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวนให้เข้าใจก่อนลงมือทำ

๒. ศึกษาใบความรู้ ก่อนทำแบบฝึกทักษะ

๓. ทำแบบฝึกทักษะ และกิจกรรมตามลำดับ หากสงสัยไม่เข้าใจให้ถามครูผู้สอนทันที

๔. การทำแบบฝึกทักษะ นักเรียนจะต้องตั้งใจ รอบคอบ มีความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์ต่อ
ตนเอง

๕. นักเรียนสามารถนำแบบฝึกทักษะไปทำต่อนอกเวลาเรียนได้ตามความเหมาะสม

๖. นักเรียนควรตรวจแบบฝึกทักษะทุกครั้ง ตามเฉลยคำขอบแบบฝึกของครูผู้สอน หากมี
ข้อสงสัยให้ซักถามทันที

สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และ ตัวชี้วัด

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ท ๔.๑ ม.๔-๖/๒ ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคตรงตามวัตถุประสงค์

กลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)

๘. ใช้สำนวน สุภาษิตและคำพังเพยได้ถูกต้องเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

๑. อธิบายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตไทย
๒. บอกความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย
๓. อธิบายการใช้สำนวนให้ตรงกับความหมาย
๔. ใช้สำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
๕. ใช้สำนวนสร้างประโยค

แบบทดสอบก่อนเรียน ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

ตัวชี้วัด

- ท ๔.๑ ม.๔-๖/๒ ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคตรงตามวัตถุประสงค์
กลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)
๘. ใช้สำนวน สุภาษิตและคำพังเพยได้ถูกต้องเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. อธิบายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับถ้อยคำ สำนวน สุภาษิต คำพังเพย
๒. บอกความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย
๓. อธิบายการใช้สำนวนให้ตรงกับความหมาย
๔. ใช้สำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
๕. ใช้สำนวนสร้างประโยค

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบก่อนเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๑๕ ข้อ ข้อละ ๑ คะแนน รวม ๑๕ คะแนน
๒. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท X ทับคำตอบที่ถูกต้อง เพียงคำตอบเดียวลงในแบบทดสอบ
๓. เวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบ ๑๕ นาที

๑. ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายเป็นคติ เราเรียกว่าอะไร

- ก. โวหาร
- ข. วาทศิลป์
- ค. ภาษิต
- ง. สุนทรพจน์

๒. ข้อใดเป็นสำนวนเปรียบเทียบ

- ก. น้ำตาตกใน
- ข. น้ำพิกน้ำแรง
- ค. น้ำหนึ่งใจเดียว
- ง. น้ำซึมบ่อทราย

๓. ข้อใดใช้สำนวนไทยถูกต้อง

- ก. โจรปล้นแบงก์เลือดเข้าตาผู้ไม่ถอย
- ข. กางเกงยีนส์ตัวนี้มีใช้ใส่ไปวัดไปวาได้เท่านั้น แต่ไปได้ทั่ว
- ค. สังคมปัจจุบันดูไม่จริงใจต่อกัน ใส่หน้ายักษ์เข้าหากันตลอดเวลา
- ง. หน่วยงานนี้ทำงานเหมือน หุ่นกระบอก ที่ถูกชักใยอยู่ข้างหลังไม่มีผิด

๔. “พูดอะไรไม่มีหูรูด ไม่ควรที่จะพูดก็เผยแพร่ เรื่องของใครไม่เคย จะเฉยเลยละ โพนทะนา”

พฤติกรรมการพูดของบุคคลตามคำประพันธ์ข้างต้น ตรงกับสำนวนไทยในข้อใด

- ก. ฆ้องปากแตก
- ข. ปากหอยปากปู
- ค. ปลาหมอตายเพราะปาก
- ง. ต่อความยาวสาวความยืด

๕. สำนวนในข้อใดจะเติมลงในช่องว่างได้อย่างเหมาะสม

“ข้อสอบนี้ดูดี ๆ แล้วไม่อยากหรอก ตัวเลือกมันลวงอยู่ชนิดเดียว เฉลยแล้วจะต้องร้องอ้อ นี่มัน...แท้ ๆ”

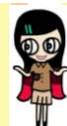
- ก. ผิบังตา
- ข. หนู่าปากคอก
- ค. ไกล่เกลือกินค่าง
- ง. เส้นผมบังภูเข

๖. ข้อใดใช้สำนวนผิด

- ก. เขาเอาใจออกห่างโดยไปเข้ากับศัตรูของเรา
- ข. วารุณีไม่ชอบทำงานเพราะเธอเป็นคนประเภทถนิมสร้อย
- ค. ความรู้ที่เธอสอนเขานั้นยากเกินที่เขาจะรับได้เหมือนกับสืซอให้ควายฟัง
- ง. ผู้ใหญ่จะสอนเสมอว่าเวรกรรมนั้นจะส่งผลต่อผู้ทำเหมือนกงเกวียนกำเกวียน

๗. สำนวนใดใช้กล่าวเพื่อเตือนสติ

- ก. เเงตามตัว
- ข. ไว้เนื้อเชื่อใจ
- ค. คอขาดบาดตาย
- ง. บ้านเมืองมีขี้มีแป

๘. ข้อใดใช้สำนวนถูกต้อง

- ก. ลูกสาวฉันเป็นคนที่เรียกว่ากระเซิงกันจริงๆ ข้าวของที่เก็บไว้ไม่เคยจำได้ว่าเก็บไว้ที่ไหน
- ข. ทำอะไรควรคิดให้รอบคอบ ผู้ใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนก็ควรปฏิบัติตาม เพราะผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อน

ค. เขาชอบทำงานแบบขายผ้าเอาหน้ารอด วันนี้ก็เช่นกัน พอรู้ว่าเจ้านายจะมาตรวจโรงงาน ก็รีบทำความสะอาดทันที

ง. ข่าวเหตุการณ์ระเบิดในห้างเมื่อเดือนก่อน ขณะนี้ยังไม่รู้ผลการสอบสวนเรื่องเสียหายไปเหมือนคลื่นได้นำ

๙. ข้อใดเป็นสำนวนที่สร้างจากความเชื่อของคนไทย

- ก. วันโกนไม่ละ วันพระไม่เว้น
- ข. ซื่อควายหน้านา ซื่อผ้าหน้าหนาว
- ค. ตักน้ำใส่กะโหลก สะโงกดูเงา
- ง. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย

๑๐. ข้อความในข้อใดไม่เกี่ยวกับการเลือกคู่และการครองเรือน

- ก. กิ่งทองใบหยก เรือล่มในหนอง ทองจะไปไหน
- ข. ปลุกเรื่อนคร่อมตอ ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร
- ค. เต็ดดอกไม้วรรณ ต้น ปลุกเรื่อนตามใจผู้อยู่ สอยดอกฟ้า
- ง. หนูตกถึงข้าวสาร ทองแผ่นเดียวกัน คลุมถุงชน

๑๑. ข้อใดใช้สำนวนไม่ถูกต้อง

- ก. เขาต้องเสียเงินไปทีละเล็กทีละน้อย เบี้ยบ้ายรายทางไปเรื่อยๆ
- ข. เขาชอบยุคนโน้นเหยคนนี้เป็นการเล่นเขาควายให้ชนกันแท้ๆ
- ค. ถามอะไรก็ไม่ตอบ กลัวดอกพิกุลจะร่วงหรืออย่างไร
- ง. เขาเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว เก็บเบี้ยใต้ถุนร้านอยู่เสมอ

๑๒. “งานจะสำเร็จได้ทุกคนต้องร่วมปรึกษาหารือกัน ร่วมทำงานกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างคิดต่างคนต่างทำถ้าเป็นเช่นนี้ย่อมประสบความสำเร็จได้ยาก” การทำงานที่ไม่ประสบความสำเร็จ ตรงกับสำนวนในข้อใด

- ก. พายเรือคนละที
- ข. พายเรือในหนอง
- ค. พายเรือทวนน้ำ
- ง. พายเรือในอ่าง

๑๓. ถ้านวนคู่ใดมีความหมายเหมือนกัน

- ก. ไม่รู้ทิศทาง - ไม่รู้ร้อนรู้หนาว
- ข. ไม่รู้เหนือรู้ใต้ - ไม่รู้โอ้ไหนโอ้หน้
- ค. ไม่เออออห่อหมก-ไม่อึ้งขงขอบ
- ง. ไม่ชอบมาพากล-ไม่เป็นโล้เป็นพาย

๑๔. ข้อความต่อไปนี้ สรุปความได้ตามข้อใด

“การสั่งงาน การตัดสินใจ ควรจะมาจากนายเพียงคนเดียว มีหลายคำสั่งก็แย่ สมมติถ้ามีม้าลากเกวียนตัวเดียว แต่มีคนขับสองคน คนหนึ่งสะบัดแส้ให้เดินทางขวา อีกคนให้ไปซ้าย ม้ามันไม่รู้จะไปทางไหน”

- ก. ชักใบให้เรือเสีย
- ข. ล่ามม้าสองปาก
- ค. มากหมอมากความ
- ง. ข้าสองเจ้าบ่าวสองนาย

๑๕. ข้อใดสะท้อนให้เห็นความเชื่อที่เป็นปรัชญาพุทธศาสนา

- ก. ผีชั่วร้ายพลอย
- ข. ปิดทองหลังพระ
- ค. วัวใครเข้าคอกคนนั้น
- ง. ตื่นแต่ตึก สึกแต่หนุ่ม

ผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียนได้ คะแนน

ใบความรู้ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

คนไทยนิยมใช้ภาษาถ้อยคำสำนวนที่สละสลวย ไพเราะ เสนาะหู และสะดวกแก่การออกเสียง ลักษณะนิสัยคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนอยู่แล้ว เวลาพูดหรือเขียน จึงนิยมใช้ ถ้อยคำสำนวนปนอยู่เสมอ ถ้อยคำสำนวนต่างๆ เหล่านี้ช่วยให้การสื่อสารความหมายชัดเจน ได้รับความไพเราะ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ได้ดี บางครั้งใช้ในการสื่อสาร ความหมายเพื่อเปรียบเปรยได้อย่างคมคายลึกซึ้ง เหมาะสมกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ของคนไทยซึ่งแสดงถึงอรรถาธิบายที่ดีต่อคนอื่นเป็นพื้นฐาน

ถ้อยคำ

ความหมายของถ้อยคำ

ถ้อยคำ หมายถึง คำกล่าว เสียงพูดและลายลักษณ์อักษร ที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันทั้ง ในด้านกิจธุระและ ในด้านกิจการอื่น ๆ มีรูปลักษณะต่างกันไป ผู้ที่มีความรู้เรื่องถ้อยคำ รู้จักถ้อยคำและเข้าใจ ความหมายของถ้อยคำได้ดี ก็จะสามารถเลือกใช้ถ้อยคำมาใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้ถ้อย

การใช้ถ้อยคำ ให้มีประสิทธิภาพมีข้อควรคำนึง ดังนี้

๑. การออกเสียงให้ถูกต้อง

หากออกเสียงไม่ถูกต้องอาจจะทำให้ความหมายผิดไปได้ เช่น เขาไม่ชอบปลา(ปลา) ห้ามขึ้นทางฝา(ขวา) ที่นี้มีคู่มากมาย(ครู) เป็นต้น

๒. การเขียนให้ถูกต้อง

หากเขียนสะกดผิดอาจจะทำให้ความหมายผิดไปได้ เช่น เมืองอุทองไม่เคยเป็นเมืองหน้าด่าน(หน้าด่าน) เธอช่วยขลิบลอกหอมอนสีฟ้าให้ฉันหน่อย(ขริบ) นกเป็ดน้ำไก่วะสุญพรรณแล้ว(พันธุ์) เป็นต้น

๓. ใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย

ถ้าใช้คำผิดความหมายก็จะผิดไปและคำบางคำอาจมีความหมายโดยตรง ความหมายโดยนัย มีหลายความหมาย มีความหมายใกล้เคียงกัน ควรคำนึงถึงบริบทและพิจารณาก่อนใช้ เช่น

ขบวนการนี้เป็นภัยแก่นักศึกษาทั้งหมด (ควรใช้ ต่อ)

บนถนนราชดำเนินมีรถอยู่แออัด (ควรใช้ คับคั่ง)

ฉันกลัวเสือมาก/เขาทำตัวเป็นเสือ (ความหมายโดยตรง/โดยนัย)

ฉันถูกต่อต่อย/เขาต่อเวลาให้เรา/เธอขอต่อราคาลงอีก/พี่ต่อให้เขาวิ่งไปก่อนหน้าหน้าที่
(คำหลายความหมาย)

เขาอนุมัติให้เธอกลับบ้านได้ (ควรใช้ อนุญาต)

๔. ใช้คำให้ถูกต้องตามหลักภาษา และหน้าที่ของคำ

เช่น การใช้คำอาการนาม การใช้ลักษณะนาม การใช้คำบุพบท การใช้คำสันธาน เป็นต้น

๕. ใช้คำให้เหมาะสมบุคคล

เช่น เรามีหมายกำหนดการการอบรมแล้วหรือยัง (ควรใช้ กำหนดการ) เมื่อชาติชาย ได้ยิน
ก็โกรธ กระพืดกระพืดออกไป (ควรใช้ ปังปัง) แม่เชิญพระสงฆ์ จำนวน ๕ รูปมาที่บ้าน (ควรใช้
นิมนต์) เป็นต้น

๖. ใช้คำให้เหมาะสมกับโอกาส

เช่น โอกาสที่เป็นทางการ ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำต่างประเทศ คำหยาบ คำสแลง ภาษาพูด
ภาษาหนังสือพิมพ์ คำย่อ คำต่างระดับ และภาษาถิ่น และโอกาสที่ไม่เป็นทางการ ใช้คำระดับภาษา
ปาก และคำระดับภาษาถึงแบบแผนได้

๗. ใช้คำที่ชัดเจนไม่กำกวม

ใช้คำที่ผู้รับสารรู้ความหมาย ไม่ใช้คำที่มีความหมายกว้าง และคำที่มีความหมาย
ไม่แน่นอน เพราะอาจทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารได้ เช่น ฉันไม่เคยไปที่บ้านหลังนั้น (ไม่รู้
ว่าหลังไหน) นั่งซื้อหนังสือเล่มนี้เพราะดีกว่าเล่มอื่น ๆ ในร้าน (ไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร) ลุงปลูกต้นไม้
๒ ต้น (ไม่รู้ว่าเป็นอะไร) บ้านเขาอยู่ใกล้มาก (อีกคนอาจคิดว่าไกล) นิดตกลงมาหรือไม่ (ตกลงใจ
หรือตกลงมาจากบันได) เป็นต้น

๘. ใช้คำไม่ซ้ำซากหรือรู้จักการหลีกคำ

ไม่ควรใช้คำเดียวกันซ้ำซาก ควรเลือกใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกัน
แต่ยังคง ความหมายเดิม เช่น พอใจ – ชอบ – มีความสุข – เพลิดเพลิน คนเดียว – ตามลำพัง
 เป็นต้น

๘. ใช้คำให้ตรงตามความนิยมของผู้ใช้ภาษาเดียวกัน

ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทด้วย เช่น คำความหมาย ว่า มาก อาจใช้ ชุก ชุม ดก หนัก บริบูรณ์
อุดมสมบูรณ์ ถิ่นหลาม แน่นขนัด เจิง เป็นต้น

๑๐. ใช้คำให้เห็นภาพ

เช่น คำมะมื่น ขาวโพลน แดงแจ้ ขาวพ่อง ดังลั่น ดังเปรี้ยง เจียบกริบ เจียบส้งัด หอมหวาน
หอมเย็น เหม็นคลุ้ง เหม็นหื่น หวานจ้อย ขมปี๋ เค็มปี๋ เปรี๊ยะจืด จืดชืด อ่อนนุ่ม อ่อนพลั่ว อ่อนละมุน
นุ่มนวล ใหญ่โต กว้างใหญ่ไพศาล เล็กน้อย เล็กกระจริด เกะกะแก้งก้าง

๑๑. ใช้คำที่เป็นคำไทย

ไม่ควรใช้คำต่างประเทศหรือใช้คำไทยปนคำต่างประเทศ เช่น กรุณาาดเซฟต์เบลท์ด้วย
คะ (ควรใช้ เข็มขัดนิรภัย) วันนี้มีสอไฟแนน (ควรใช้ ปลายภาค) กลุ่มคนเสื้อแดงแอนตี้รัฐบาล
(ควรใช้ต่อต้าน) เป็นต้น

๑๒. ใช้คำที่ก่อให้เกิดไมตรีจิตและมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกัน

- ใช้คำสรรพนามที่แสดงความสุภาพ เช่น คุณ ผม ดิฉัน กระผม
- ใช้คำขยายเพื่อให้สุภาพ เช่น คำว่า กรุณา ขอโทษ โปรด อนุเคราะห์ เป็นต้น
- ใช้คำลงท้าย หรือคำเรียกขานทุกครั้งที่จบคำถามหรือคำตอบ คำเหล่านี้

เช่นคำว่า ครับ คะ ขา เป็นต้น

- ไม่เป็นคำหยาบ เช่น จี๋ เยี่ยว อ้าย อี การใช้ว่า อูจาระ ปัสสาวะ สิ่งนี้ สิ่งนั้น

โรคกลาก(จี้กลาก) นางเห็น(อีเห็น)

- ไม่เป็นคำพวนคือคำที่พูดกลับเสียงเดิมแล้วเป็นคำที่ไม่สุภาพ

๑๓. ใช้คำที่เป็นรูปธรรม

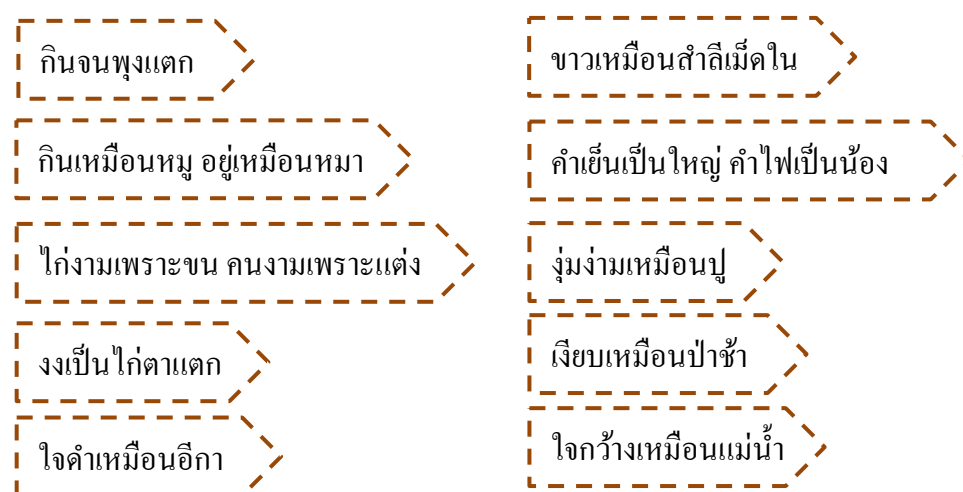
ผู้พูดที่ดีควรหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่เป็นนามธรรมเพราะการใช้ถ้อยคำ ที่เป็นรูปธรรมจะช่วยให้
ผู้ฟัง เข้าใจง่าย และเห็นภาพพจน์

๑๔. ใช้คำราชาศัพท์ให้ถูกต้อง

สำนวน

สำนวน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หน้า ๑๑๘๗ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ถ้อยคำที่เรียบเรียง, โวหาร, บางทีก็ใช้ว่า สำนวนโวหาร; คติ; ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมา ช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือความหมายอื่นแฝงอยู่, ถ้อยคำที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ, ชั้นเชิงหรือท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือพูด; ลักษณะนามใช้เรียกข้อความ หรือบทประพันธ์รายหนึ่งๆ อาทิ สำนวนที่ใช้ในการเปรียบเทียบในภาษาไทย เช่น

โดยปกติแล้วเราจะไม่แยกสำนวนสุภาษิตออกจากกัน เรามักเรียกว่าเป็นสำนวนหรือเป็น คำพังเพย หรือเรียกรวมๆ ว่าเป็นสำนวนไทย ดังนั้น

สำนวน คือ ถ้อยคำที่เรียบเรียงโดยไม่เคร่งครัดในหลักไวยากรณ์ แต่ก็ถือว่าเป็นภาษาที่ถูกต้อง และมักมีความหมายไปในเชิงเปรียบเทียบ หรืออธิบายเรื่องราวโดยเฉพาะ สุภาษิต คำพังเพย ล้วนเป็นสำนวนที่น่าสนใจในภาษาไทย อาทิ

สำนวนที่เป็นคำเดียว ได้แก่ หมู หิน เค็ม เปรี๊ยะ ฯลฯ

สำนวนที่เป็น ๒ คำ ได้แก่ ขกเมฆ แก่แดด ตาขาว ฯลฯ

สำนวนที่เป็น ๓ คำ ได้แก่ เสือติดจั่น ไก่ได้พลอย ฯลฯ

สำนวนที่เป็น ๔ คำ ได้แก่ แกวงเท่าหาเลี้ยง กลิ้งครกขึ้นเขา ฯลฯ

สำนวนที่เป็น ๕ คำ ได้แก่ สีขอให้ควายฟัง น้ำขึ้นให้รีบตัก ฯลฯ

สำนวนที่เป็นวลีหรือประโยค ได้แก่ เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ ฯลฯ

สุภาษิต

สุภาษิต หมายถึง ถ้อยคำที่เป็นคติเตือนใจ มุ่งสอนให้ละเว้นหรือให้ปฏิบัติ มักมีคำว่า *อย่า ให้ อยู่ด้วย* คำสอนนั้นอาจเป็นคำตรง ๆ เข้าใจได้ทันที หรือมีความหมายแฝงไว้ให้ขบคิดก็ได้ สุภาษิตมักใช้คำสั้นๆ กระชับรัด กิณใจ อาจมีสัมผัสคล้องจองได้

สุภาษิตที่ใช้กันในสังคมไทย ส่วนมากจะคัดมาจากคำสอนในศาสนาหรือวรรณคดีต่างๆ อาทิ อิศรญาณภาษิต สุภาษิตสอนหญิง เพลงยาวถวายโอวาท โคลงโลกนิติ สุภาษิตพระร่วง ฯลฯ

สุภาษิตที่มาจากคำสอนในศาสนา อาทิ

อโรคยา ปรมา ลาภา : ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ

กल्याณการี กल्याณ : ทำดีได้ดี

ปาปการี จ ปาปก : ทำชั่วได้ชั่ว

อตุตาหิ อตุตโน นาโถ : ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

สุภาษิตที่เป็นคำกล่าวของโบราณจารย์ อาทิ

น้ำขึ้นให้รีบตัก สอนให้รีบทำเมื่อมีโอกาสดี

น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ สอนว่าอย่าไปค้านหรือขัดขวางคนที่กำลังโกรธ หรือผู้ที่กำลังมีอำนาจ เพราะเมื่อทำแล้วจะเป็นอันตรายแก่ตัวเอง

อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน สอนมิให้เชื่อใครง่ายๆ

รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี สอนว่าเพื่อให้ลูกเป็นคนดีต้องเข้มงวดสั่งสอนให้หลายจำ

คำพังเพย

คำพังเพย เป็นถ้อยคำที่มีลักษณะตลกขบขัน หรือแสดงความคิดเห็น เป็นสำนวนที่กล่าวให้เป็นข้อคิด คำพังเพยกล่าวถึงพฤติกรรม การกระทำ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่อาจนำมาจากตำนาน นิทาน วรรณคดี อาทิ

ก้มแพงมีหู ประคুমีช่อง ใช้ในความหมายว่า ความลับไม่มีในโลก

กึ่งทองใบหยก ใช้ในความหมายว่า หญิงชายที่มีฐานะดีเสมอกัน มีชื่อเสียงเกียรติยศเสมอกันมาแต่งงานกัน

จุดได้ตำตอ ใช้ในความหมายว่า พูดยหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับเจ้าของเรื่องนั้นเอง โดยผู้พูดหรือผู้ทำไม่รู้ตัว

ตำนานน้ำพริกละลายแม่น้ำ ใช้ในความหมายว่า จัดงานฟุ่มเฟือยแต่ได้ผลไม่คุ้ม ใช้จ่าย
ทรัพย์ไปในทางที่ไม่มีประโยชน์

ที่มาของสำนวน

๑. เกิดจากลักษณะหรือการกระทำที่เป็นไปตามธรรมชาติ อาทิ

คลื่นได้น้ำ หมายถึง เหตุการณ์ที่กรุ่นอยู่ภายใน แต่ภายนอกดูเสมือน
สงบเรียบร้อย
ดินแด่ไก่โห่ หมายถึง ดินตั้งแต่เช้ามีด
น้ำซึมบ่อทราย หมายถึง หาได้มาเรื่อย ๆ

๒. เกิดจากพฤติกรรมของคนหรือสัตว์ อาทิ

กระดีได้น้ำ หมายถึง การแสดงความคิดดีใจจนตัวสั่น
กระต่ายตื่นตูม หมายถึง อาการตื่นตกใจง่ายโดยไม่ทันพิจารณาให้รอบคอบ
กั๊กหางตัวเอง หมายถึง พูดยกไปวนมา

๓. เกิดจากการเล่นกีฬา อาทิ

แก้เบื้อ หมายถึง ทำตอบแทน
แลโพย หมายถึง เปิดเผยข้อที่ปิดบังหรือความลับ
สู้จนยับดา หมายถึง สู้ไม่ถอย, สู้จนถึงที่สุด

๔. เกิดจากวัฒนธรรมประเพณี อาทิ

ชนทรายเข้าวัด หมายถึง หาประโยชน์ให้ส่วนรวม
คลุมถุงชน หมายถึง ลักษณะการแต่งงานที่ผู้ใหญ่จัดการให้โดยที่เจ้าตัว
ไม่รู้จัก ไม่เห็นด้วย
ราชรถมาเกย หมายถึง โชคลาภหรือยศตำแหน่งมาถึงโดยไม่รู้ตัวหรือคาด
ฝันมาก่อน

๕. เกิดจากลัทธิศาสนา อาทิ

คว่ำบาตร หมายถึง ไม่ยอมคบค้าสมาคมด้วย
กรวดน้ำคว่ำขัน หมายถึง ตัดขาดไม่เกี่ยวข้องด้วย
ปิดทองหลังพระ หมายถึง ทำความดีแต่ไม่ได้รับการยกย่องเพราะไม่มีใคร
เห็นคุณค่า

๖. เกิดจากอุบัติเหตุหรือการเผชิญสภาวะลำบาก อาทิ

ตกม้าตาย หมายถึง แพ้เร็ว ยุติเร็ว

ตกหลุมพราง หมายถึง เสียรู้ หลงกล

ตกกระไดพลอยโจน หมายถึง จำเป็นที่จะต้องยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่มีทางเลือก

๗. เกิดจากเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ

หอกข้างแคร่ หมายถึง สิ่งที่เป็นอันตรายอยู่ใกล้ตัว

ดิเรอทั้งโกถน หมายถึง ดำเนินสิ่งที่ยังไม่เสร็จ, ดิพล่อยๆ

จวกดักแกง หมายถึง ทำอยู่กับมือแต่ไม่ได้รับความรู้จากสิ่งนั้น

๘. เกิดจากธรรมชาติของพืช อาทิ

เด็ดบัวไม่ไผ่ใบ หมายถึง ตัดญาติขาดมิตร

น้ำท่วมทุ่งผักบุ้งโหรงเหรง หมายถึง พูดมากแต่ได้น้ำน้อย

แดงร่มใบ หมายถึง ผิดขาวเป็นนวลใยในวัยสาว

๙. เกิดจากเหตุการณ์เรื่องราวในนิทาน ตำนาน วรรณคดี อาทิ

กิ้งก่าได้ทอง หมายถึง เหมกรรม ลืมตัว

งอมพระราม หมายถึง มีความทุกข์ยากลำบากเต็มที่

ปากพระร่วง หมายถึง วาจาศักดิ์สิทธิ์ พูดอย่างไรก็เป็นเช่นนั้น

๑๐. เกิดจากเหตุการณ์เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ อาทิ

ขอมคำดิน หมายถึง มาอย่างลึกลับ

ไกลปิ่นเที่ยง หมายถึง ไม่รู้อะไรเพราะอยู่ห่างไกลความเจริญ

ข้าเก่าแต่เลี้ยง หมายถึง คนเก่าคนแก่

ลักษณะของสำนวนไทย

สำนวนไทย มีจำนวนมากมายสามารถเลือกใช้ได้ตามความต้องการ สำนวนไทยมีลักษณะดังนี้

๑. ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนอาจเป็นเพียงคำเดียว หรือประกอบด้วยถ้อยคำที่เรียงกันตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปซึ่งบาง สำนวนเป็นกลุ่มคำ บางสำนวนเป็นประโยค ซึ่งมีทั้งความเดียวและประโยคความซ้อน

๒. สำนวนไทยบางสำนวนมีทั้งมีเสียงสัมผัสและไม่มีเสียงสัมผัส ที่มีเสียงสัมผัส มีเสียงสัมผัสในและสัมผัสนอก จะมีตั้งแต่ ๔ ถึง ๑๒ คำ ส่วนที่ไม่มีเสียงสัมผัส จะมีตั้งแต่ ๒ ถึง ๘ คำ บางสำนวนมีการใช้คำซ้ำและเล่นคำ

๓. เนื้อความของสำนวนมีทั้งที่มีเนื้อความตอนเดียว และมีเนื้อความสองตอนขึ้นไป

๔. เนื้อหาของสำนวนจะมีหลากหลาย ดังนี้

๔.๑ เนื้อหาเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ และกิริยาท่าทาง

๔.๒ เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะนิสัย กิริยาอาการและพฤติกรรม

๔.๓ เนื้อหาเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก

๔.๔ เนื้อหาเกี่ยวกับการพูด

๔.๕ เนื้อหาเกี่ยวกับความรัก การมีคู่ และการครองเรือน

๔.๖ เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ และการอบรมสั่งสอน

๔.๗ เนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ อาชีพ การทำงาน การทำมาหากิน และการดำรงชีวิต

๔.๘ เนื้อหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคม การเมือง การปกครอง

๔.๙ เนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม การเตือนสติและคำสอนต่าง ๆ

๔.๑๐ เนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ เวลา ระยะทางและสถานที่

คุณค่าทางภาษาของสำนวนไทย

๑. สำนวนไทยเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของไทยที่สะท้อนความเป็นมาของชาติ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี การดำเนินชีวิตที่เป็นจริงของคนไทยมาแต่โบราณ จึงควรที่จะช่วยกันรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป

๒. สำนวนไทยช่วยเสริมปัญญา พัฒนาคนและสังคม

วิธีการใช้สำนวน

การใช้สำนวนที่ถูกต้องเหมาะสมจะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง และรวดเร็ว โดยทั่วไปเราใช้สำนวนเพื่อการสื่อสารในกรณีต่อไปนี้

๑. ใช้ในการจูงใจ เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา ธรรมะย่อมชนะอธรรม คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร เป็นต้น

๒. ใช้ยอข้อความยาวๆ เช่น จิงก็รา ข่าก็แรง ตัดหางปล่อยวัด จับปลาสองมือ กินปลาชุบมือเปิบ คำน้าพริกละลายแม่น้ำ เป็นต้น

๓. ใช้ขยายความหรือเน้นความเข้าใจ เช่น ปิดทองหลังพระ หนีเสือปะจระเข้ ทำคุณบูชาโทษ กินน้ำได้สกปรก เรือล่มในหนองทองจะไปไหน หนูดกถึงข้าวสาร เป็นต้น

๔. ใช้แทนถ้อยคำที่ไม่ต้องการกล่าวตรงๆ เช่น เต่าหัวงู สิ้นบุญ เจ้าโลก บ้านเล็ก ไก่แก่แม่ปลาช่อน โคนแก่นินห์อำเอ่น รว้เคยขาม้าเคยจี่ เป็นต้น

๕. ใช้เพิ่มสีสันและความสละสลวยของถ้อยคำในการสื่อสาร เช่น ข้าวแดงแกงร้อน อยู่เย็นเป็นสุข รว้รอบขอบชิด คลุกคลีดีโม่ง ขุดบ่อ ล่อ ปลา เป็นต้น

ตัวอย่าง สำนวน คำพังเพย สุภาษิต

๑. กลุ่มคำว่า “เบี้ย”

- พุดไปสองไปเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง

หมายถึง ถ้าพุดไปแล้วไม่มีประโยชน์ก็นิ่งเสียดีกว่า

- แจกสี่เบี้ย

หมายถึง แจกแจกอย่างละเอียด

- สิบเบี้ยใกล้มือ

หมายถึง สิ่งใดอยู่ใกล้มือ ก็ควรคว้าเอาไว้ก่อน

- เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

หมายถึง ทำงานชนิดที่ได้เงินเล็กน้อยก็เอา

- เบี้ยหัวแตก

หมายถึง เงินที่ได้กระจุกกระจายไม่เป็นกอบเป็นกำ

- เบี้ยน้อยหอยน้อย

หมายถึง มีเงินน้อย

- เบี้ยป้ายรายทาง หมายถึง- เงินที่เสียไประหว่างการติดต่อธุรการงาน

๒. กลุ่มสองใจ

- รักพี่เสียดายน้อง

หมายถึง ลังเลใจ, ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือกอย่างไรดี

- จับปลาสองมือ

หมายถึง โลก ทำนองรับงานไว้หลายฝ่าย แต่ทำอะไรไม่ทันสักอย่าง

- เขี่ยบเรือสองแคม

หมายถึง หวังผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ทำให้เข้าด้วยทั้งสองฝ่าย

- ดีสองหน้า / ดีหลายหน้า

หมายถึง คลบตะแลง, กลับกลอก, ทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจผิดว่าเป็นพวกตน

- นกสองหัว / หมาสองราง

หมายถึง คนที่ทำตัวฝักใฝ่เข้าด้วยทั้งสองฝ่ายที่ไม่เป็นมิตรกัน โดยหวังประโยชน์เพื่อตน

- สองฝักสองฝ่าย

แปลเหมือน “นกสองหัว” แต่ในพจนานุกรมยกตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องบ้านเมือง เช่น ประเทศเล็กที่ช่วยตัวเองไม่ได้ มักต้องทำตัวสองฝักสองฝ่ายกับประเทศใหญ่เพื่อความอยู่รอด ของตน (ฝักฝ่าย เป็นคำซ้อน แปลว่า พวก, ข้าง, เข้าพวก, เข้าข้าง)

๓. กลุ่มไม้อุกาฬเทศะ

- เอมะพร้าวห้าวไปขายสวน

หมายถึง แสดงความรู้หรืออวดรู้กับผู้ที่รู้เรื่องดีกว่า

- สอนหนังสือสังฆราช (บอกหนังสือสังฆราช)

หมายถึง สอนสิ่งที่เขารู้ดีอยู่แล้ว

- สอนจะเข้ว่ายน้

หมายถึง สอนสิ่งที่เขารู้ดีหรือที่เขาถนัดอยู่แล้ว

- เป็ดประชันไก่

หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถน้อย แต่อวดแสดงแข่งกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง

๔. กลุ่ม “กินกงสี”

- อัญญาซื้อขนมยาย

หมายถึง

๑) เอาทรัพย์สินจากผู้ปกครองหญิงที่จะขอแต่งงานด้วย มอบให้เป็นสินสอดของหมั้นแก่ผู้ปกครองหญิงนั้น โดยสมรู้กัน

๒) การเอาทรัพย์สินจากผู้ใดผู้หนึ่งซื้อหรือแลกสิ่งของมีค่าของผู้นั้น

- เนื้อเต่าฆ่าเต่า

หมายถึง นำเอาทรัพย์สินส่วนที่เป็นกำไรหรือดอกเบี่ยกลับไปลงทุนต่อไปโดยไม่ต้องใช้ทุนเดิม

๕. กลุ่มบ้านแตกและสาเหฺรก

- ร้องเสียงบ้านแตก

หมายถึง ร้องเสียงดังลั่น (ไม่ต้องเดิม่ว่า “ร้องเสียงบ้านแตกสาเหฺรกขาด”)

- บ้านแตกสาแหรกขาด

หมายถึง ลักษณะหรืออาการที่ครอบครัวหรือบ้านเมืองเกิดเหตุการณ์อย่างร้ายแรง ถึงทำให้ต้องกระจายพลัดพรากจากกัน

- ผู้ดีแปดสาแหรก

หมายถึง ญาติที่สืบสายกันเป็นชั้น ๆ ตั้งแต่ต้นวงศ์สกุล คือบิดามารดาของปู่และย่า ๔ บิดามารดาของตาและยาย ๔ รวมเป็น ๘ โดยปริยายหมายถึง คนที่ทำกริครายเอาอย่างผู้ดี

๖. กลุ่มไม่ประมาณตน

- เอาไม้ซีกงัดไม้ซุง

หมายถึง คัดค้านผู้ใหญ่ ผู้มีฐานะสูงกว่า หรือผู้มีอำนาจมากกว่า ย่อมไม่สำเร็จและอาจได้รับ ผลร้ายแก่ตัวอีกด้วย (เน้นความมีกำลังหรือบารมีน้อย)

- น้ำน้อยแพ้ไฟ

หมายถึง ฝ่ายข้างน้อยย่อมแพ้ฝ่ายข้างมาก (เน้นความมีจำนวนคนน้อย)

- เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง (เห็นเขาขึ้นคามาหน เอามือประสานกัน)

หมายถึง ทำเลียนแบบคนใหญ่คนโต หรือคนมีทั้งที่ตนไม่มีกำลังทรัพย์หรือความสามารถพอ

๗. กลุ่มหมดตัว

- สิ้นเนื้อประดาตัว

หมายถึง ตกทุกข์ได้ยาก หมดสิ้นทรัพย์สมบัติ เพราะเล่นการพนันหรือถูกโกง

- สิ้นไร่ไม่ตอก

หมายถึง ขากไร่, ขัดสนถึงขีดสุด, ไม่มีทรัพย์สมบัติติดตัว

๘. กลุ่มเกี่ยวกับโอกาส

- น้ำขึ้นให้รีบตัก

หมายถึง มีโอกาสดีควรรีบทำ

- ตื่นแต่ดึก ลุกแต่หนุ่ม

หมายถึง เร่งรัดการทำงานให้เหมาะสมแก่วัยและเวลา

- รวบหัวรวบหาง

หมายถึง รวบรัดให้สั้น, ทำให้เสร็จโดยเร็ว, ฉวยโอกาสเมื่อมีช่องทาง

-กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้

หมายถึง ลักษณะของการทำงานที่มีความลังเลใจ ทำให้แก้ปัญหาได้ไม่ทันทั่วทั้งที่ เมื่อได้อย่าง หนึ่ง แต่ต้องเสียอีกอย่างหนึ่งไป

-ช้า ๆ ได้พร้าเล่มงาม

หมายถึง ค่อยๆ คิดค่อยๆ ทำแล้วจะสำเร็จผล

-ช้าเป็นการ นานเป็นคุณ

หมายถึง ค่อย ๆ คิดค่อย ๆ ทำดีกว่าด่วนทำ

-สิบเบี้ยใกล้มือ

หมายถึง ของหรือประโยชน์ที่ควรได้ (แม้จะน้อยนิดหรือไม่เลอเลิศ) ก็เอาไว่ก่อน

๕. กลุ่มฝ่ายตรงข้าม

- นามขอกอก

หมายถึง คนหรือเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกเหมือนมีอะไรมาทิ่มแทงอยู่ในอกตลอดเวลา

- หอกข้างแคร่

หมายถึง คนใกล้ชิดที่อาจคิดร้ายขึ้นมาเมื่อไรก็ได้ มักใช้แก่ลูกเลี้ยงที่ติดมากับพ่อหรือแม่, ศัตรูที่อยู่ข้างตัว

๑๐. กลุ่มฟุ่มเฟือยโดยไร้เหตุ

- คำน้าพริกละลายแม่น้ำ

หมายถึง

๑) ลงทุนไปโดยไม่ได้ผลประโยชน์ไม่คุ้มทุน

๒) ใช้จ่ายทรัพย์ในทางที่ไม่เกิดประโยชน์

๓) เสียทรัพย์ไปโดยไม่ได้รับประโยชน์อะไร

- จี๋ข้างจับตักแตง

หมายถึง

๑) ลงทุนมากแต่ได้ผลนิดหน่อย

๒) เรื่องเล็กทำให้เป็นเรื่องใหญ่ ทำให้ได้ผลไม่คุ้ม

- เกี้ยวแฝกมุงป่า

หมายถึง ทำอะไรเกินกำลังความสามารถของตัวเอง

-ฆ่าตัวเอง

หมายถึง ทำลายสิ่งที่ใหญ่โต เพื่อให้ได้ของสำคัญเพียงเล็กน้อยมาเป็นประโยชน์ของตน โดยไม่คิดว่าที่ตกลงไปนั้นเป็นการสมควรหรือไม่

-กระเชอกันร้ว

หมายถึง สู้ร้ยสู้ร้ย, ไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบ, ขาดการประหยัด

-จับเสือมือเปล่า

หมายถึง แสวงหาประโยชน์โดยตัวเองไม่ต้องลงทุน

-หุบมือเปิบ

หมายถึง ถวญประโยชน์จากคนอื่น โดยไม่ได้ลงทุนลงแรง

-ฆ่าควายเสียควายพริก

หมายถึง เตือนให้รู้ว่า ทำการใหญ่ไม่ควรตระหนี่

๑๑. กลุ่มรับเคราะห์

-แพะรับบาป

หมายถึง คนที่รับเคราะห์กรรมแทนผู้อื่นที่ทำความผิดนั้น (ต่อให้อยู่ไกลแค่ไหนก็รับเคราะห์ได้)

-หน้าหน้าไฟ

หมายถึง ผู้ได้รับความเดือดร้อนก่อนผู้อื่น เช่น ลูกทำความผิดมา พ่อแม่ก็ต้องเป็นหน้าหน้าไฟ

-กระโดนท้อพระโรง

หมายถึง ผู้ที่ใคร ๆ ก็ใช้ได้หรือผู้ที่ใคร ๆ ก็พากันรุมใช้อยู่คนเดียว

-ปลาติดหลังแห (ปลาติดร่างแห)

หมายถึง คนที่พลอยได้รับผลกระทบร่วมกับผู้อื่นทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีส่วนพัวพันด้วย

-พลอยฟ้าพลอยฝน

หมายถึง ไม่ได้เกี่ยวข้องก็เป็นตามไปด้วย

-ตกกระไดพลอยโจน

หมายถึง จำเป็นที่จะต้องยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่มีทางเลือก

๑๒. กลุ่มเกี่ยวกับการชู้ ประชด

- เขียนเลื่อให้วักลัว

หมายถึง ทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญหรือเกรงขาม
(เน้นเกี่ยวกับการชู้)

- เชือดไก่ให้ลิงดู

หมายถึง ทำโทษคนหนึ่งให้อีกคนหนึ่งกลัว (เน้นการชู้ที่ต้องมีการทำโทษหรือฆ่า)

- ดีวัวกระทศคราด

หมายถึง โกรธคนหนึ่งแต่ทำอะไรไม่ได้ 'โพล'ไปรั้งความอีกคนหนึ่งที่เกี่ยวข้อง
และตนสามารถ ทำได้ (เน้นเกี่ยวกับการประชด)

- หุงข้าวประชดหมา ปิ้งปลาประชดแมว

หมายถึง ทำประชดหรือแค้น ซึ่งรังแต่จะเสียประโยชน์

๑๓. กลุ่มทำอะไรลวก ๆ

- สุกเอาเผากิน

หมายถึง ทำลวก ๆ ทำพอเสร็จไปคราวหนึ่งๆ เพราะไม่มีเวลาพอ คล้ายกับสำนวนว่า
"ขอไปที"(ไม่เกี่ยวกับนิสัยหรือการอำพราง)

- ผักชีโรยหน้า

หมายถึง การกระทำสิ่งใดเพียงเล็กน้อยเป็นการฉาบหน้า เพื่อจะลวงให้เห็นว่า
ทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อยสมบูรณ์

- ขายผ้าเอาหน้ารอด

หมายถึง

๑) ขอมเสียสละแม้แต่ของจำเป็นที่ตนมีอยู่เพื่อรักษาชื่อเสียงของตนไว้

๒) ทำให้สำเร็จลุล่วงไป เพื่อรักษาชื่อเสียงของตนไว้

- จีบแพะชนแกะ

หมายถึง ทำอย่างขอไปที ไม่ได้ดั่งนี้ก็เอาอย่างนั้นเข้าแทนที่เพื่อให้ลุล่วงไป

- ผักต้มขมขม

หมายถึง ผสมผสานปนเปกันยุ่ง

- ปัดสวะ

หมายถึง ทำอย่างขอไปที

- มือห่างดินห่าง

หมายถึง มีความหมายเน้นเกี่ยวกับนิสัยที่สุรุษสุร้าย สะเพร่า เลินเล่อ ทำลวก ๆ
ไม่ระมัดระวัง

- หัวมังกุท้ายมังกร

หมายถึง ไม่เข้ากัน, ไม่กลมกลืนกัน, มาหลายแบบอย่างปนเปกัน

๑๔. กลุ่มจับโน้นชนนี้

- จับปลัดจับผลู

หมายถึง จับผิด ๆ ถูก ๆ, บังเอิญเป็นไปโดยไม่ตั้งใจ

- ผิดฝาผิดตัว

หมายถึง ไม่เข้าชุดกัน ไม่เข้าคู่กัน

๑๕. กลุ่มคิดรอบคอบ

- คิดสะระตะ

หมายถึง คิดถึงผลดีผลเสีย

- คิดหน้าคิดหลัง

หมายถึง ตรึกตรองอย่างรอบคอบ

- ดีดลูกคิดรางแก้ว

หมายถึง คิดถึงผลกำไรที่จะได้ทางเดียว

- บวกลบคูณหาร

หมายถึง คิดถึงผลกำไรขาดทุนอย่างรอบคอบ

๑๖. กลุ่มทำเป็นไม่สนใจ

- ทองไม่รู้ร้อน

หมายถึง ไม่รู้สึกเดือดร้อนหรือยินดียินร้าย

- ทำหูทวนลม

หมายถึง แสร้งทำเป็นไม่ได้ยิน

๑๗. กลุ่มยากเย็นแสนเข็ญ

- งามชื่นในมหาสมุทร

หมายถึง ค้นหาสิ่งที่ยากจะค้นหาได้, ทำกิจที่สำเร็จได้ยาก

- เข่นครกขึ้นภูเขา

หมายถึง ทำงานที่ยากลำบากอย่างยิ่งโดยใช้ความเพียรพยายามและอดทนอย่างมากหรือบางทีก็ เกินกำลังความสามารถหรือสติปัญญาของตน

- ฝนทั่งให้เป็นเข็ม

หมายถึง เพียรพยายามสุดความสามารถจนกว่าจะสำเร็จผล

๑๘. กลุ่มเกี่ยวกับน้ำ

- น้ำซึมบ่อทราย

หมายถึง หามาได้เรื่อย ๆ, ของที่ค่อย ๆ เกิดอยู่เสมอไม่ขาด

- น้ำลอคได้ทราย

หมายถึง ทำอย่างลึกลับ ไม่มีใครเห็น เช่น สายลับ จารชน

๑๙. กลุ่มไม่หวังดี

- ปากหวานกันเปรี้ยว

หมายถึง พูดจาอ่อนหวาน แต่ไม่จริงใจ

- ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ

หมายถึง พูดดีแต่ใจคิดร้าย

- ปากอย่างใจอย่าง

หมายถึง ปากพูดอย่าง แต่ใจคิดอย่าง (สำนวนนี้ใช้เป็นกลาง ๆ ได้ว่า ปากกับใจไม่ตรงกัน โดยไม่เน้นเรื่องไม่หวังดี ไม่จริงใจ)

- ปากว่าตาขยิบ

หมายถึง

๑) พูดอย่างหนึ่งแต่ทำอีกอย่างหนึ่ง

๒) ปากกับใจไม่ตรงกัน

- หน้าเนื่อใจเสือ

หมายถึง มีหน้าตาแสดงความเมตตา แต่ใจโหดเหี้ยม

- มือถือสาک ปากถือศีล

หมายถึง มักแสดงตัวว่าเป็นคนมีศีลมีธรรม แต่กลับประพฤติชั่ว

- ปากว่ามือถึง

หมายถึง พอพูดก็ทำเลย

๒๐. กลุ่มเล่าหาเรื่องเดือดร้อน

- แกว่งเท้าหาเสี้ยน

หมายถึง รนหาเรื่องเดือดร้อน ทำนองหาเรื่องทำให้ผู้อื่นขัดเคืองโดยใช่เหตุ เช่น
นินทาหัวหน้าให้หัวหน้าได้ยิน

- เอามือชุกหีบ

หมายถึง หาเรื่องเดือดร้อนหรือความลำบากใส่ตัวโดยใช่ที่

- หาหาใส่หัว

หมายถึง รนหาเรื่องเดือดร้อนมาใส่ตน ทำนองหาภาระให้ต้องกังวลใจ

๒๑. กลุ่มร้อนตัว

- วัวสันหลังหะ (วัวสันหลังขาด)

หมายถึง คนที่มีความผิดคิดว่าทำให้มีความหวาดระแวง

- กินปูนร้อนท้อง

หมายถึง ทำอาการมีพิรุณขึ้นเอง, แสดงอาการเดือดร้อนขึ้นเอง

๒๒. กลุ่มเรื่องง่าย ๆ

- หนูปากคอก

หมายถึง สะดวก ง่าย ไม่มีอะไรยุ่งยาก

- เส้นผมบังภูเขา

หมายถึง เรื่องง่าย ๆ แต่คิดไม่ออกเหมือนมีอะไรมาบังอยู่

- ไกล่เกลือกินค้าง

หมายถึง

๑) มองข้ามหรือไม่รู้ค่าของดีที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตน กลับไป
แสวงหาสิ่งอื่นที่ดีน้อยกว่า

๒) อยู่ใกล้ผู้ใหญ่ แต่กลับไม่ได้ดี

๒๓. กลุ่มจับจด เหยาะเหยาะ

- เหยียบจี๊โกไม่ฝ่อ

หมายถึง หยิบหย่ง, ทำอะไรไม่จริงจัง, ไม่เอาการเอางาน

- สนิมสร้อย

หมายถึง หนักไม่เอาเบาไม่สู้, บอบบาง

๒๔. กลุ่มร้ายพอ ๆ กัน

- ขนมนพอสมน้ำยา

หมายถึง พอดีกัน จะว่าข้างไหนดีกว่ากันไม่ได้

- ขมื่นกับปูน

หมายถึง ชอบวิวาทกันอยู่เสมอ เมื่ออยู่ใกล้กัน, ไม่ถูกกัน

- ไม่เบื่อไม่เมา

หมายถึง ขัดกันตะพึด เพราะใจโกรธกันมาก่อน (สำนวนนี้ไม่นั้นเรื่องการทะเลาะวิวาทกัน)

- จิงก็รา ข่าก็แรง

หมายถึง ต่างก็จัดจ้าน พอ ๆ กัน, ต่างก็มีอารมณ์ร้อนพอ ๆ กัน, ต่างไม่ยอมลดละกัน

- ถิ่นกับพิน

หมายถึง การกระทบกันบ้างแต่ไม่รุนแรงของคนที่ไม่ค่อยชอบกัน เช่น ระหว่างสามีภรรยาหรือคนที่ทำงานร่วมกัน

- ฝนตกจี๋หมูไหล (คนจัญไรมาพบกัน)

หมายถึง พลอยเหลวไหลไปด้วยกัน

๒๕. กลุ่ม “ไม่ถูกกัน”

- ไม่ลงโบสถ์ / ไม่กินเกลียว

หมายถึง เข้ากันไม่ได้ (เช่น นิสัยใจคอ อหยาสัยไม่ต้องการ)

- ปีนเกลียว

หมายถึง มีความเห็นไม่ลงรอยกัน, ขัดแย้งกัน, แตกพวกหรือไม่ถูกกัน

- ศรศิลป์ไม่กินกัน

หมายถึง ไม่ถูกกัน, ไม่ลงรอยกัน, ไม่ชอบหน้ากัน เช่น พี่น้องคู่นี้ศรศิลป์ไม่กินกัน
ถอนหน้ากันเมื่อใดต้องทะเลาะกันเมื่อนั้น

- ถูกเสี้ยน

หมายถึง เข้ากันได้, ชอบพอกัน, ถูกอกถูกใจ

- เป็นปีเป็นขลุ่ย

หมายถึง ถูกอกกัน, เข้ากันได้ดี เช่นพูดเข้ากันเป็นปีเป็นขลุ่ย

- จี้นกเป็นนก จี้น้ำเป็นน้ำ

หมายถึง ไม่ว่าผู้มีอำนาจจะว่าอย่างไร ผู้น้อยก็ต้องคล้อยตามไปอย่างนั้น เพราะกลัวหรือประจบ

- ลูกขุนพลอยพยัค

หมายถึง ผู้ที่คอยว่าตามหรือเห็นด้วยกับผู้ใหญ่เป็นเชิงสอพลอประจบ

๒๖. กลุ่มพฤติกรรมที่แต่ทางเสีย

- เอาทองไปรูกระเบื้อง / เอาพิมเสนไปแลกเกลือ / เอาเนื้อไปแลกหนัง

หมายถึง ได้ตอบหรือทะเลาะกับคนพาล หรือคนที่มิฐานะต่ำกว่า เป็นการไม่สมควร

- เอาไม้สั้นไปรันจี้

หมายถึง ได้ตอบหรือทะเลาะกับคนพาล มีแต่ทางเสีย

- คบเด็กสร้างบ้าน

หมายถึง ทำอะไรกับเด็กย่อมไม่เป็นผล

- เอาเนื้อหนูไปปะเนื้อช้าง

หมายถึง เอาทรัพย์หรือสิ่งของจากคนที่มีน้อยไปให้แก่ผู้ที่มีมากกว่า

๒๗. กลุ่มหยิ่ง จองทอง

- กิ่งก่าได้ทอง

เย่อหยิ่งเพราะได้ดีหรือมีทรัพย์ขึ้นเล็กน้อย

- คางคกขึ้นวอ แมงปอใส่ตุ้งติ้ง

หมายถึง คนที่มีฐานะต่ำต้อย พอได้ดีก็ได้ดีก็มักแสดงกิริยาอวดดีลิ้มตัว

- จองทองพองขน

หมายถึง เย่อหยิ่งลบหลู่ผู้มีคุณ

๒๘. กลุ่มว่าด้วยพระว่าด้วยชี

- ชั่วช่างชีช่างสงฆ์

หมายถึง ปล่อยไปตามเรื่องตามราว ไม่เอาเป็นธุระ (มักใช้แก่พระสงฆ์)

- วันพระไม่ได้มีคนเดียว

หมายถึง วันหน้ายังมีโอกาสอีก (มักใช้พูดเป็นเชิงอาฆาต ประมาณว่าความแค้นนี้ฝากไว้ก่อน)

- ชายสามโบสถ์

หมายถึง ผู้ที่บวชแล้วสึกถึง ๓ คน (ใช้พูดเป็นเชิงตำหนิว่าเป็นคนที่ไม่น่าคบ)

- แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร

หมายถึง การยอมแพ้ทำให้เรื่องสงบ การไม่ยอมแพ้ทำให้เรื่องไม่สงบ

๒๙. กลุ่มรังแกคนไม่มีทางสู้

- ต้อนหมูเข้าเล้า

หมายถึง บังคับคนที่ไม่มีทางสู้

- ปิดประตูตีแมว

หมายถึง รังแกคนไม่มีทางสู้และไม่มีทางหนีรอดไปได้

๓๐. กลุ่ม เบียดบัง

- ริดเลื้อดกับปู

หมายถึง เลื้อยเชื้อหรือบีบบังคับเอากับผู้ที่ไม่มีจะให้

- หาเศษหาเลย

หมายถึง

๑) หาประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ

๒) เบียดบังเอาส่วนที่เหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้ เช่น แม่ครัวมักหาเศษหาเลย จากเงินที่นายมอบให้ไปจ่ายตลาด

๓) ใช้ในทางชั่วสาว ประมาณว่าแต่งงานแล้ว ยังดอดไปหาเศษหาเลย

(กินน้ำพริกถ้วยอื่น) นอกบ้าน

๓๑. กลุ่มตัดความสัมพันธ์

- ตัดเชือก

หมายถึง ตัดความสัมพันธ์ไม่ยอมให้ความช่วยเหลืออีกต่อไป

- ตัดญาติขาดมิตร

หมายถึง ตัดขาดจากกัน

- ตัดเป็นตัดตาย

หมายถึง ตัดขาดจากกันอย่างเด็ดขาด

- เด็ดบัวไม่ไผ่

หมายถึง ตัดขาด ตัดญาติขาดมิตรกันเด็ดขาด

- ตัดหางปล่อยวัด

หมายถึง ตัดขาดไม่เกี่ยวข้อง ไม่เอาเป็นธุระอีกต่อไป

- บอกศาลา

หมายถึง ประกาศไม่รับผิชอบ หรือตัดขาดไม่ให้ความอุปการะเลี้ยงดูอีกต่อไป

- คว่ำบาตร

หมายถึง ไม่ยอมคบค้าสมาคมด้วย (แต่เดิมหมายถึงสังฆกรรมที่พระสงฆ์ประกาศลงโทษคฤหัสถ์ ผู้ประทุษร้ายต่อศาสนาด้วยการไม่คบ ไม่รับบิณฑบาต เป็นต้น)

- ฆ่าไม่ตาย ขายไม่ขาด

หมายถึง ตัดไม่ขาด (มักใช้แก่พ่อแม่ที่รักลูกมากถึงจะโกรธจะเกลียดอย่างไรก็ตัดไม่ขาด)

๓๒. กลุ่มว่าด้วย “เสื่อ”

- เสื่อซ้อนเสื่อ

หมายถึง

๑) ผู้ที่มีความเก่งกล้าสามารถแต่ไม่ยอมแสดงออกมาให้ปรากฏ

๒) ผู้ที่มีเล่ห์กลอยู่ในใจ

๓) ผู้เก็บความรู้สึกไว้ได้ดี

- เสื่อเต่าจำศีล

หมายถึง คนที่มีท่าทีสงบเสงี่ยม แต่มีเล่ห์เหลี่ยมมาก

- เสื่อนอนกิน

หมายถึง คนที่ได้รับผลประโยชน์หรือผลกำไร โดยไม่ต้องลงทุนลงแรง

- เสือลากหาง

หมายถึง

๑) คนที่ทำหน้าที่เป็นเชื่องซึม เป็นกลอุบายให้ผู้อื่นตายใจ แล้วเข้าทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่ทันให้รู้ตัว

๒) คนที่ทำอย่างเสือลากหาง เพื่อบุ้ให้กลัว

๓๓. กลุ่มสอนใจเตือนสติ

- เข้าเถื่อนอย่าลืมพรา

หมายถึง สอนให้มีสติอย่าประมาท เช่นเดียวกับเวลาเข้าป่าจะต้องหมั่นติดตัวไปด้วย

- กินน้ำไม่เผื่อแล้ง

หมายถึง สอนให้รู้จักคิดถึงวันข้างหน้า ไม่ใช่มีอะไร แค่วันนี้ใช้หมดทันที

- จับงูข้างทาง

หมายถึง สอนอย่าทำสิ่งที่เสี่ยงต่ออันตราย

- ชิงสุกก่อนห่าม

หมายถึง สอนหรือเตือนสติว่าอย่าทำสิ่งที่ยังไม่สมควรแก่วัยหรือยังไม่ถึงเวลา โดยเฉพาะเรื่องการลักลอบได้เสียกันก่อนแต่งงาน

- ดูตาม้าตาเรือ

หมายถึง เตือนให้รู้จักพิจารณาให้รอบคอบ (มักใช้ในความปฏิเสธ)

๓๔. กลุ่มเกี่ยวกับการพูด

- ชักใบให้เรือเสีย

หมายถึง พูดหรือทำขวาง ๆ ให้การสนทนาหรือการงานเขวออกนอกเรื่องไป

- ชักแม่น้ำทั้งห้า

หมายถึง พูดจาหวานล้อมขยอบขอบคุณเพื่อขอสิ่งที่ประสงค์

- น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย

หมายถึง คำพูดที่ตรงไปตรงมาแบบขวานผ่าซาก อาจไม่ถูกใจผู้ฟัง แต่ไม่เป็นพิษเป็นภัย ขณะที่คำพูดไพเราะอ่อนหวานซึ่งถูกใจผู้ฟัง แต่อาจเป็นโทษเป็นภัยได้

- เอน้ำเย็นเข้าลูบ

หมายถึง ใช้คำพูดอ่อนหวานหวานล้อม

- ปากเปียกปากแฉะ

หมายถึง เรียกการว่ากล่าวตักเตือนซ้ำแล้วซ้ำเล่าก็ยังไม่ได้ผลตามที่มุ่งหมาย

- ไปไหนมา สามวาสองศอก

หมายถึง ถามอย่างหนึ่งตอบไปอีกอย่างหนึ่ง

- ไปอย่างน้ำซุ่น ๆ

หมายถึง พุดเข้าตัวหลบเลี่ยงไปอย่างข้าง ๆ คู ๆ

๓๕. กลุ่มคำว่า “กิน”

- กินน้ำเห็นปลิง

หมายถึง รู้สึกตะขิดตะขวงใจเหมือนจะกินน้ำเห็นปลิงอยู่ในน้ำก็กินไม่ลง

- กินบ้านกินเมือง

หมายถึง เป็นเจ้าเมือง (แต่ถ้า “นอนกินบ้านกินเมือง” ใช้ประชดว่านอนดินสายด้วยความเกียจคร้าน)

- กินเศษกินเลย

หมายถึง กินกำไร, ยกเอาเพียงบางส่วนที่มีจำนวนเล็กน้อยไว้, ยกเอาส่วนที่เหลือไว้เป็นของตน, เอาเพียงบางส่วนไว้เป็นของตน

๓๖. กลุ่มว่าด้วยมารยาท

- ม้าดีดกะโหลก

หมายถึง มีกิริยากระโดดกระเดกลุกลนหรือไม่เรียบร้อย (มักใช้แก่ผู้หญิง)

- กระดางลาง

หมายถึง มรรยาทหยาบ

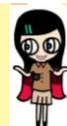
๓๗. กลุ่มคำว่า “หา”

- หาตัวจับยาก

หมายถึง เก่งมาก, หาคนเทียบเท่าได้ยาก

- หาทำยาก

หมายถึง หากได้ยากเพราะไม่ค่อยมี ทำนองเดียวกับสมุนไพรบางอย่างในที่บางแห่งหาได้ยากมาก

๓๘. กลุ่มหายตัว

- หายเข้ากลีบเมฆ

หมายถึง หายลับไปไม่ได้พบอีก

- หายวับไปกับตา

หมายถึง หายไปอย่างฉับไวต่อหน้าต่อตา

๓๙. กลุ่มติง

- ติงให้กากิน

หมายถึง ทำสิ่งใด ๆ ไว้แล้ว แต่ผลไปตกแก่ผู้อื่น, ทำสิ่งที่ตนควรจะได้รับประโยชน์ แต่กลับไม่ได้

- ติงให้หลังหัก

หมายถึง กระทำการสิ่งใดแก่ศัตรู โดยไม่ได้คาดหวังจริงจัง ย่อมจะได้รับผลร้ายในภายหลัง

๔๐. กลุ่มว่าด้วยบรรดาสาวแก่แม่ม่าย

- แต่งเถาตาย

หมายถึง หญิงม่ายที่มีอายุมาก

- ไก่แก่แม่ปลาช่อน

หมายถึง หญิงค่อนข้างมีอายุที่มีมารยาและเล่ห์เหลี่ยมมาก และมีกิริยาจัดจ้าน

- กระดังจานไฟ

หมายถึง หญิงที่เคยแต่งงานหรือผ่านผู้ชายมาแล้ว ย่อมรู้จักชั้นเชิงทางปรนนิบัติ เอาอกเอาใจผู้ชายได้ดีกว่าหญิงที่ยังไม่เคยแต่งงาน

- เสน่ห์ปลายจวัก

หมายถึง เสน่ห์ที่เกิดจากฝีมือปรุงอาหารให้อาหารรส (สำนวนนี้ใช้สอนผู้หญิงในเรื่องการครองเรือนให้รู้จักผูกใจสามีด้วยฝีมือการทำครัว ปรนนิบัติให้ถูกใจ)

นอกจากนี้ ส่วนวนที่คิดว่านักเรียนควรจะารู้ไว้เพื่อข้อสอบจะนำมาถาม

๑) ไม้หลักปักเลน

โหล, ไม่แน่นอน

(ใช้เปรียบกับผู้ใหญ่ที่เอาเป็นที่พึ่งไม่ได้)

ไม้ไผ่ลั่น

แก่ใกล้จะตาย

ไม้ล้มเงาหาย / นกไร้ไม้โหด

คนที่เคยมีวาสนาเมื่อตกต่ำลง ผู้ที่มาพึ่งบารมี
ก็หายหน้าไป

๒) ลูกหน้าปะจมูก

ทำอะไรเด็ดขาดจริงจังไปไม่ได้ เพราะเกรง
จะไปกระทบกระเทือนพวกพ้อง

๓) พร้าคัด (จัด)

ปากไม่ออก นิ่ง ไม่ค่อยพูด ไม่ช่างพูด

ดอกพิกุลร่วง

เรียกอาการที่นิ่งไม่พูด ว่ากลัวดอกพิกุลจะร่วง

๔) มะพร้าวขึ้นคก ยากขึ้นมี

เห่อหรือตื่นเต้นในสิ่งที่ตนไม่เคยมี ไม่เคยได้
จนเกินพอดี

๕) ถีลอดตาช้าง ห้างลอดตาเต็น

๑) ดูเหมือนรอบคอบถี่ถ้วน แต่ไม่รอบคอบถี่
ถ้วนจริง

๒) ประหยัดในสิ่งที่ไม่ควรประหยัด

ไม่ประหยัดในสิ่งที่ควรประหยัด

๖) งูกินหาง

เกี่ยวโยงกันไปเป็นทอด ๆ

๗) เจื่อง่าราคาแพง

จะทำอะไรก็ไม่กล้าตัดสินใจทำลงไป ดีแต่
ทำท่าหรือวางท่าว่าจะทำเท่านั้น (ง่า เป็นคำ
ไทยโบราณ แปลว่า เบื่อ ในวรรณคดีมักใช้
เป็นคำติเตียน เช่น เลียงผาง่าท้าโพน ขึ้นต้น)

๘) จี๊ดไม่กระพริบ

คือมาก, สู้สายตาไม่ยอมแพ้

๙) ตักน้ำรดหัวตอ

แนะนำพร้าสอนเท่าไรก็ไม่ได้ผล เช่น
น้ำรดหัวสาก สอนเด็กปากมาก เลี้ยงลูกใจแข็ง
(ไม่ใช่เกี่ยวแก่สติปัญญาของเด็ก)

๑๐) เตี้ยอ้อมค้อม

คนที่มีฐานะต่ำต้อยหรือยากจน แต่รับภาระ
เลี้ยงดูคนที่มีฐานะเช่นตนอีก

๑๑) ปลุกเรื่อนคร่อมตอ

กระทำสิ่งซึ่งล้าช้า ก้าวถอยหรือทับสิทธิของ
ผู้อื่น จะโดยรู้เท่าถึงการณ์หรือไม่ก็ตาม

๑๒) ต้นร้ายปลายดี

ตอนแรกประพจน์ตัวไม่ดี แต่ภายหลังกลับ
สำนึกตัวได้แล้วประพฤติดีตลอดไป, ตอนต้น
ไม่ดีไปดีเอาตอนหลัง ทำดีทีเลว มีท่าทางดี
แต่ทำอะไรไม่ได้เรื่อง

๑๓) ปลาตมน้ำตัวโต

สิ่งที่เสียหรือสูญหายไป มักควมค่ามากเกินความ
เป็นจริง

๑๔) พบไม้งาม เมื่อยามขวานบั่น พบหญิงสาวที่ตองใจเมื่อแก่

๑๕) เอาปูนหมายหัว

- ๑) ผูกอาฆาตไว้
- ๒) คาคโทษไว้
- ๓) เชื่อแน่ว่าจะเป็นไปตามที่คาดหมายไว้
- ๔) ประมาทหน้าว่าไม่มีทางจะเอาดีได้

๑๖) ขว้างงูไม่พ้นคอ
ถ่มน้ำลายรดฟ้า

ทำอะไรแล้วผลร้ายกลับมาสู่ตัวเอง
ประทุษร้ายต่อสิ่งที่สูงกว่าตน ตัวเองย่อมได้รับ
ผลร้าย

๑๗) ตักบาตรอย่าถามพระ จะให้อะไรแก่ผู้ที่เต็มใจรับอยู่แล้ว ไม่ควรถาม

๑๘) ปล้ำฝิ่ลูกปลุกฝิ่ลั้ง พยายามทำให้มีเรื่องมีราวขึ้นมา

๑๙) ไม่ถามกระรอกเจาะ หญิงสาวมักไม่บริสุทธิ์

๒๐) เถรตรง ชื่อหรือตรงจนเกินไป, ไม่มีไหวพริบ, ไม่รู้จัก
 เถรต่อबाट ผ่อนผันสั้นยาว, ไม่รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา
 คนที่ทำอะไรตามเขา ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้เรื่องรู้ราว

เรื่องที่ต้องระวังเป็นพิเศษอีกเรื่อง
 นักเรียนอย่าจำสำนวนผิด หรือเขียนสำนวนผิด
 ส่วนใหญ่เป็นสำนวนที่คนทั่วไปใช้กันผิดๆ
 มาโดยตลอด

แบบฝึกทักษะ รายวิชาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕

ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

ตัวชี้วัด

- ท ๔.๑ ม.๔-๖/๒ ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคตรงตามวัตถุประสงค์
กลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)
๘. ใช้สำนวน สุภาษิตและคำพังเพยได้ถูกต้องเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

- อธิบายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย
- บอกความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย
- อธิบายการใช้สำนวนให้ตรงกับความหมาย
- ใช้สำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
- ใช้สำนวนสร้างประโยค

คำชี้แจง

แบบฝึกทักษะ รายวิชาภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน แบ่งออกเป็น ๖ ตอน

ตอนที่ ๑ อธิบายลักษณะของสำนวนไทย

เป็นแบบอัตนัย จำนวน ๑ ข้อ ๔ คะแนน

ตอนที่ ๒ จับคู่สำนวนโวหารและความหมาย

จำนวน ๒๐ ข้อ ๒๐ คะแนน

ตอนที่ ๓ คำไหนสำนวน

แบ่งเป็น ๔ หัวข้อ

ก. สำนวน ๑ คำ จำนวน ๒๐ ข้อ ๒๐ คะแนน

ง. สำนวน ๔ คำ จำนวน ๒๐ ข้อ ๒๐ คะแนน

ข. สำนวน ๒ คำ จำนวน ๒๐ ข้อ ๒๐ คะแนน

ค. สำนวน ๓ คำ จำนวน ๒๐ ข้อ ๒๐ คะแนน

รวม ๘๐ คะแนน

ตอนที่ ๔ เติมสำนวน

จำนวน ๓๐ ข้อ ๓๐ คะแนน

ตอนที่ ๕ สำนวนชวนสื่อสาร

เป็นแบบอัตนัย จำนวน ๑ ข้อ ๑๐ คะแนน

ตอนที่ ๖ ตะลุยโจทย์ เรื่องถ้อยคำและสำนวน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก

จำนวน ๘๐ ข้อ ๘๐ คะแนน

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายลักษณะของสำนวนไทยให้เข้าใจชัดเจน (๔ คะแนน)

[illegible]

ตอนที่ ๒ จับคู่สำนวนโวหารและความหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

๒. บอกความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับคู่สำนวนกับความหมาย และนำตัวอักษรหน้าความหมาย เดิมลงในช่องว่าง หลังสำนวนที่กำหนดให้ ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

สำนวน	ความหมาย
๑. น้ำท่วมปาก	ก. เมียหลวง
๒. ปากว่ามือถึง	ข. การที่ตามหาเท่าไรๆ ก็ไม่พบ
๓. ฝากผีฝากไข้	ค. คนมั่งมีแต่งตัวหอมช่อ
๔. ฟันฝอยหาตะเข็บ	ง. เล็กกิจการเพราะขาดทุน
๕. บ้านใหญ่	จ. หมดวิตกกังวล
๖. พลิกแผ่นดิน	ฉ. พุดไม่ออกเพราะเกรงจะมีภัยต่อตน และผู้อื่น
๗. ผ้าขี้ริ้วห่อทอง	ช. ขอยึดปืนที่เพิ่งจนวันตาย
๘. ยกภูเขาออกจากอก	ซ. พอพูดก็ทำเลย.
๙. ร่มไม้ชายคา	ฌ. รื้อฟื้นเรื่องเก่าที่จบลงไปแล้ว
๑๐. ม้วนเสือ	ญ. กินแล้วให้ผู้อื่นจ่าย
๑๑. ฤๅษีแปลงสาร	ฎ. เล่นซุกกับชายอื่นที่มีใช้สามีน
๑๒. วัวลี้มดิน	ฏ. ทำให้เสียท่าหรือเสียเหลี่ยม
๑๓. สวมเขา	ฐ. คนที่ได้ดีแล้วลืมตัว
๑๔. ลืมทับ	ฑ. ที่พึ่งอาศัย
๑๕. หักคำ	ฒ. การแปลงเรื่องร้ายให้เป็นเรื่องดี
๑๖. แทรกแผ่นดิน	ณ. ขยันทำงานอยู่ตลอดเวลา
๑๗. เด็กอมมือ	ด. ห้ามไม่อยู่
๑๘. จับขี้ข้างหาง	ต. ทำสิ่งที่เสี่ยงอันตราย
๑๙. ตัวเป็นเกลียว	ถ. ผู้ไม่รู้ประสีประสา
๒๐. ช้างเหลือขอ	ท. หลีกหนีไปให้พ้นพระอันตราย

ผลการทำแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๒ จับคู่สำนวนโวหารและความหมาย ได้ คะแนน

ตอนที่ ๓ คำไหนสำนวน

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำที่เป็นสำนวนโวหารให้ถูกต้องมี ๔ ชุด ชุดละ ๒๐ ข้อ ๒๐

คะแนน รวม ๔ ชุด ๘๐ คะแนน

ก. สำนวน ๑ คำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้สำนวนโวหารที่ถูกต้องที่สุด ๑ สำนวน ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

๑. กรูป	กรวย	กรอบ
๒. กร่อย	กร้าน	กร่าย
๓. บ้วน	บ้วย	บ่วง
๔. เขยื้อน	เขย่ง	เขม่น
๕. ปอม	ปอด	ปอปป
๖. เผา	เผ็ด	เผา
๗. ฝั่ง	ฝอย	ฝืน
๘. พะยูน	พะเนาง	พะโล้
๙. ฟืน	พิน	ฟูก
๑๐. มาร	มาก	มอบ
๑๑. สุป	โส่ง	ฮองเฮา
๑๒. สวิง	สวปาม	สวาท
๑๓. แห้ว	หึ่ง	ห้วย
๑๔. ปุ้ย	ปัว	ป้อ
๑๕. หมาง	หมอน	หมู
๑๖. สาม	เสียบ	สูงสิง
๑๗. หิน	ห่าน	หุ้
๑๘. เขมร	แหม	เขมือบ
๑๙. เสี่ยงเครื่อง	สอบสวน	สั่งเสีย
๒๐. เอื้อ	เฮง	เอี้ย

ผลการทำแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๓ คำไหนสำนวน ก. สำนวน ๑ คำ ได้ คะแนน

ข. จำนวน ๒ คำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้จำนวนโวหารที่ถูกต้องที่สุด ๑ จำนวน ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

๑. นกน้อย	นกยูง	นกรู้
๒. เทกระเป่า	เทวดา	เทพูน
๓. บีบคอ	บีบน้ำตา	บีบนวด
๔. นกสับ	นกตุ้ม	นกต่อ
๕. บานปลาย	บานเช้า	บานเย็น
๖. ปล่อยปลา	ปล่อยไก่อ	ปล่อยนก
๗. มุมจาก	มุมบ้าน	มุมมีด
๘. นอนนก	นอนเล่น	นอนคว่ำ
๙. เทพา	เท้งเต้ง	เทครัว
๑๐. บุกเบิก	เบียด่าง	บอบบาง
๑๑. เอาหน้า	เอาเถอะ	เอาแน่
๑๒. แหบแห้ง	แห่มกะปิ	แหนมสด
๑๓. หะหะ	เหวอะหะ	เหวี่ยงแห
๑๔. ไล่ตั้ง	ไล่แห่ง	ไล่เลื่อน
๑๕. เล่นน้ำ	เล่นละคร	เล่นว่าว
๑๖. ออกลูก	ออกเวอร์	ออกจั่ว
๑๗. เลี้ยงค้อย	เลี้ยงดู	เลี้ยงผี
๑๘. สันเขา	สวมเขา	สี่ขา
๑๙. แหกคอก	หาค่า	หกบท
๒๐. รวบรัด	รอบจัด	เร่งรีบ

ผลการทำแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๓ คำไหนจำนวน ข. จำนวน ๒ คำ ได้ คะแนน

ค. สำนวน ๓ คำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้สำนวนโวหารที่ถูกต้องที่สุด ๑ สำนวน ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

๑. น้ำท่วมปาก	น้ำกระด้าง	น้ำกระแ่
๒. เบิกอรุณ	เบียดอัส	เบ้าหัวไหล่
๓. บ้าหอบฟาง	เบื้อเริ่มเต็ม	เบาผีจักร
๔. น้ำตะไคร้	น้ำดอกไม้	น้ำบ่อทราย
๕. ทำเป็นเล่น	แทงใจดำ	ทารุณกรรม
๖. นกสองหัว	นกกางปีก	นกแอ่นลม
๗. ทองคำเปลว	ทูปหม้อข้าว	ทหารรับจ้าง
๘. ถ้วยรางวัล	ถลอกปอกเปิก	ถ่านไฟเก่า
๙. ถีบหัวส่ง	ถ้ายาฉม	ถ่างตากอย
๑๐. แดกเนื้อนุ่ม	แดงเถาดาย	ตามลำพัง
๑๑. เงามตามตัว	งอจี้กล้อง	งมมะงาหรา
๑๒. จ้าละห้วน	จรกาหน้าหนู	จำลองทอง
๑๓. จิกกะลาหัว	จิกหัวใช้	จระเข้ฟาดหาง
๑๔. เงินปากถุง	งูกินหาง	เงื่อนเวลา
๑๕. ช้างเท้าหลัง	ช้างตกมัน	ชำนางนอน
๑๖. ชุบน้ำใจ	ชายสามโบสถ์	เชิงตะกอน
๑๗. ชิงช้าชาลี	ชุกรাত্রี	ชุบมือเปิบ
๑๘. ดอกมะขาม	คาบสองคม	ตัดสันดาน
๑๙. ตกตุ้มข้าวสาร	ตกพุ่มม่าย	ตกตะกอน
๒๐. ตื่นตระกูล	ตรงกันข้าม	คัมจันเปื้อย

ผลการทำแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๓ คำไหนสำนวน ค. สำนวน ๓ คำ ได้ คะแนน

ง. จำนวน ๔ คำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้จำนวนโวหารที่ถูกต้องที่สุด ๑ จำนวน ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

๑. ดินเท่าฟ้าหอย	ดีโพยดีพาย	ตุ๊กตาล้มลุก
๒. โดงเตงโดงเว้า	ดีวักกระทบคราด	ดีดเป็นดั่งเม
๓. แแต่ก่อนแต่ก็	เตี้ยตะมะะแกระ	เต่าใหญ่ไข่กลบ
๔. ถอนรากถอนโคน	ถลอกปอกเปิก	ถ่วงความเจริญ
๕. ถะมัดตะแมง	ถ่มน้ำลายรดฟ้า	ถวายเป็นอริ
๖. ทะเลาะเบาะแว้ง	ทักทายปราศรัย	ท้องยุงพุงกระสอบ
๗. ทำปลาอ้อมเกลื่อ	ทิ้งมะพร้าวหัว	ทำนองคลองธรรม
๘. นอกเหนือไปจาก	นมยากลั่นอก	นอนไม่เต็มตื่น
๙. ข้าเก่าแต่เลี้ยง	ขาดพิ้งคน้อง	ขายบ้านขายเมือง
๑๐. ขนลุกขนพอง	ขนทรายเข้าวัด	ขนลุกขนชัน
๑๑. ไก่แก่แม่ปลาช่อน	เก๊าอีดนตรี	เกาะชายกระโปรง
๑๒. คอขาดบาดตาย	คอทั้งสันหลังเหล็ก	คอพับคออ่อน
๑๓. โฆษณาชวนเชื่อ	ฆ่าแล้วต้องฝัง	ฆ่าช้างเอางา
๑๔. งูเงี้ยวเขี้ยวขอ	เงยหน้าอ้าปาก	หงุดหงิดงุ่นง่าน
๑๕. ดีดลูกคิดรางแก้ว	ดักหน้าดักหลัง	ดอกไม้ทะเล
๑๖. ใจหายใจคว่ำ	จับจูข้างหาง	โจ่งแจ้งแดงแจ๋
๑๗. จู๊ดได้คำต่อ	เจ้าจอมหม่อมห้าม	เจอพระเจอเจ้า
๑๘. ช่วยเหลือเจือจาน	โชติช่วงชัชวาล	ชักแม่น้ำทั้งห้า
๑๙. ดอกเบี๋ยทบต้น	ดินพอกหางหมู	คัดแข่งคัดขำ
๒๐. ท้องอืดท้องเฟ้อ	เทศก์ตามเนื้อผ้า	ทองเสาชิงช้า

ผลการทำแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๓ คำไหนจำนวน ง.จำนวน ๔ คำ ได้ คะแนน

ตอนที่ ๔ เต็มสำนวน

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมสำนวนโวหารต่อไปนี้ลงในช่องว่างที่กำหนด ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ ข้อละ ๑ คะแนน (๓๐ คะแนน)

๑. กระจอก.....

๒. โกหก.....

๓. ขุ่นข้อง.....

๔. เข้าตามตรอก.....

๕. เกราะห้ห้าม.....

๖. เครื่องดอง.....

๗. เจ้าจอม.....

๘. ใจบุญ.....

๙. หนัก.....

๑๐. ชักใช้.....

๑๑. เซ่นวัก.....

๑๒. ตกระกำ.....

๑๓. ตระหนี่.....

๑๔. ดูเด็ด.....

๑๕. คำพ่อ.....

๑๖.ถามไ้

๑๗.หาความ

๑๘.ออกพร้อม

๑๙.ตามไฟ

๒๐.รักษา

๒๑.คอแตก

๒๒.เราะร้าย

๒๓.กำยกอง

๒๔.มีฟัวกวนใจ

๒๕.ฝนแล้งก็ดำ

๒๖.หย่อนใจ

๒๗.จินดา

๒๘.ใบบัง

๒๙.ซ่อนเงื่อน

๓๐.ตำให้รู้

ผลการทำแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๔ เต็มสำนวน..... คะแนน

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๓. อธิบายการใช้จำนวนให้ตรงกับความหมาย
๔. ใช้จำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
๕. ใช้จำนวนสร้างประโยค

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกจำนวนที่สนใจ ๕ จำนวนมาแต่งประโยค จำนวนละ ๑ ประโยค พร้อมทั้งอธิบายความหมายของจำนวนเหล่านั้น คำตอบละ ๒ คะแนน (๑๐คะแนน)

[illegible]

ผลการทำแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๕ จำนวนชนล้อสาร..... คะแนน

ตอนที่ ๖ ตูย์โจทย์ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. อธิบายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย
๒. บอกความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย
๓. อธิบายการใช้สำนวนให้ตรงกับความหมาย
๔. ใช้สำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
๕. ใช้สำนวนสร้างประโยค

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท × ทับคำตอบที่ถูกต้อง เพียงคำตอบเดียวลงใน
แบบทดสอบ ข้อละ ๑ คะแนน (๘๐ คะแนน)

๑. ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายเป็นคติ เราเรียกว่าอะไร

- ก. โวหาร
- ข. วาทศิลป์
- ค. ภาษิต
- ง. สุนทรพจน์

๒. ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาเพื่อตีความให้เข้ากับเรื่อง เราเรียกว่าอะไร

- ก. ภาษิต
- ข. สำนวน
- ค. คำพังเพย
- ง. สุนทรพจน์

๓. “สำนวน” มีความหมายสอดคล้องกับใครใดได้

- ก. คติ
- ข. คดี
- ค. วลี
- ง. ประโยค

๔. สำนวนในข้อใดมีความหมายค้านกับสำนวน “น้ำขึ้นให้รีบตัก”

- ก. เวลาเป็นเงินเป็นทอง
- ข. ช้า ๆ ได้พร้าเล่มงาม
- ค. น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ
- ง. ไม่เห็นน้ำตักกระบอก

๕. จำนวนในข้อใดถือเป็นจำนวนที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของกลุ่มคนที่ดี

- ก. ดูตาม้าตาเรือ
- ข. ขวานผ่าซาก
- ค. เจ้าถ้อยหมอความ
- ง. ลูกขุนพลอยพยัค

๖. จำนวนใดมีความหมายแตกต่างไปจากข้ออื่น

- ก. เกลือจิ้มเกลือ
- ข. ขนมผสมน้ำยา
- ค. จิงก็ราข่าก็แรง
- ง. ปิ้งปลาประชิดแมว

๗. ในข้อใดใช้จำนวนถูกต้อง

- ก. จ้อยพยายามใส่ไคล้ว่าพี่ชายเป็นขโมย
- ข. จุติพรใส่ไฟเพื่อนบ้านจนเกิดอัคคีภัย
- ค. อรปรียาถูกใส่ความว่าเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม
- ง. มาลินีใส่จริตเต็มที่ในการหลอกล่อให้เด็กหยุดร้องไห้

๘. จำนวนในข้อใดมีความหมายแตกต่างกัน

- ก. หนูปากคอก เส้นผมบังภูเขา
- ข. หาเท่าใส่หัว แกว่งเท้าหาเสี้ยน
- ค. รอยโครอยเกวียน กงเกวียนกำเกวียน
- ง. งมเข็มในมหาสมุทร เจ้นครกขึ้นภูเขา

๙. ข้อใดมีความหมายต่างไปจากกลุ่ม

- ก. หนามแหลมไม่มีคนเสียม
- ข. สำเนียงส่อภาษากิริยาส่อสกุล
- ค. มะนาวกลมเกลี้ยงไม่มีคนกลิ้ง
- ง. เชื้อไม้ทั้งแถวแนวไม้ทั้งตระกูล

๑๐. ลักษณะในข้อใดเป็นลักษณะของคนที่ไม่ใจไม่ได้

- ก. ปากว่าตาขยิบ
- ข. คดในข้องอในกระดูก
- ค. มะกอกสามตะกร้าปาไม่ถูก
- ง. ข้างนอกสุกใสข้างในเป็นโพรง

๑๑. ข้อความที่เป็นตัวคำในข้อใดที่มีความหายเชิงเปรียบเทียบได้อย่างเดียว

- ก. “ฉันเชื่อว่าเขาล้างกองห่าได้”
- ข. “ระวังดี ๆ นะ อย่าเพิ่งเหวี่ยงแห”
- ค. “คูซิเขาเข้ามาณเสียแล้ว แทนที่จะฟังคำบรรยาย”
- ง. “เธออุตส่าห์ทอดสะพานให้แล้ว ทำไมแกไม่เดินไปล่ะ”

๑๒. ข้อใดเป็นสำนวนเปรียบเทียบ

- ก. น้ำตาตกใน
- ข. น้ำพักน้ำแรง
- ค. น้ำหนึ่งใจเดียว
- ง. น้ำซึมบ่อทราย

๑๓. สำนวนใดที่เหมาะสมจะเติมลงในช่องว่างต่อไปนี้

“ถ้าเธอทำขนมเป็นจริง ฉันคงไม่ต้อง.....บอกวิธีทำโดยละเอียดอย่างนี้”

- ก. แจงสี่เบียร์
- ข. ชักแม่น้ำทั้งห้า
- ค. สืขอให้ควายฟัง
- ง. บอกหนังสือสังฆราช

๑๔. “ฉันไม่กู้เงินเขามาซื้อรถใหม่ตามเพื่อนบ้านหรอก อย่างนั้นเขาเรียกว่า.....”

- ก. เตี้ยอุ้มค่อม
- ข. เกี้ยวแฝงมุงป่า
- ค. จี๋ช้างจับตักแตน
- ง. เงินครกขึ้นภูเขา

๑๕. “การพิจารณาว่าคนดีเป็นอย่างไร คนชั่วเป็นอย่างไร เวลาเป็นเครื่องตัดสิน”

ข้อความนี้ตรงกับสำนวนในข้อใด

- ก. กงเกวียน กำเกวียน
- ข. วัวของใครเข้าคอกคนนั้น
- ค. คบคนเช่นไรเป็นเช่นนั้น
- ง. ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน

๑๖. คำในข้อใดมีความหมายแตกต่างไปจากข้ออื่น

- ก. ไกล่เกลื่อนกันต่าง
- ข. รักพี่เสียดายน้อง
- ค. จับปลาสองมือ
- ง. เขยิบเรือสองแคว

๑๗. คำในข้อใดมีความหมายเกี่ยวข้องกับหรือมีความหมายใกล้เคียงกับสำนวน “น้ำลดตอผุด” มากที่สุด

- ก. ความชั่ว
- ข. วาสนา
- ค. อุปสรรค
- ง. ความอากัปกิริยา

๑๘. ข้อใดเป็นสำนวนเปรียบเทียบที่เหมาะสมกับช่องว่างต่อไปนี้

“ระวีวรรณบริสุทธิเหมือน.....”

- ก. พระจันทร์วันเพ็ญ
- ข. เพชรในคม
- ค. หยาดน้ำค้างกลางหา
- ง. แดงร่มใบ

๑๙. “ยุพชาติเทียวบอกให้ผู้อื่นทราบความไม่ดีของคนในครอบครัวของตน”

ข้อความนี้ตรงกับสำนวนในข้อใด

- ก. ตีงูให้กากิน
- ข. สาวไส้ให้กากิน
- ค. ยุให้รำด่าให้รู้
- ง. ปากคนยาวว่าปากกา

๒๐. “ถ้าพูดจาหรือทำอะไรรุนแรง คนก็ไม่เกรงใจ แต่ถ้าพูดจาอ่อนหวาน คนก็ทั้งรักทั้งกลัว”

ควรใช้สำนวนไทยข้อใดจึงจะตรงกับข้อความข้างต้น

- ก. ปากว่าตาขยิบ
- ข. ปากหวานก้นเปรี้ยว
- ค. มือถือสาปากถือศีล
- ง. น้ำร้อนปลาเป็นน้ำเย็นปลาตาย

๒๑. ข้อความต่อไปนี้ตรงกับสำนวนไทยในข้อใด “ทั้งสองประเทศต่างประสบปัญหาเรื่องเดียวกัน การเข้ามาช่วยเหลือกันก็เท่ากับว่าคนกำลังจะจมน้ำตาย ช่วยคนที่กำลังจะจมน้ำตายด้วยกัน”

ก. เดี่ยวอุ้มค่อม

ข. กอดคอกันตาย

ค. เคียงบ่าเคียงไหล่

ง. ร่วมทุกข์ร่วมสุข

๒๒. ผู้มีอาชีพที่คนทั่วไปนับถือ คอยแนะนำสั่งสอนให้คนเป็นคนดี แต่กลับปฏิบัติตนเองทางตรงกันข้ามคุณลักษณะนี้ตรงกับสำนวนใด

ก. หน้าเนื้อใจเสือ

ข. มือถือสาปากถือศีล

ค. ปากหวานกันเปรี้ยว

ง. ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ

๒๓. “พ่อแม่ต้องไม่เลี้ยงลูกอย่างตามใจ แต่ควรฝึกให้อดทนต่อความยากลำบากบ้าง ลูกจะไม่กลายเป็นคนประเภท.....”

ก. ไล่สาแหรกแขวนไว้

ข. ทำดีทีเหลว

ค. เขยิบจี๊ไก่ไม่ฝ่อ

ง. ไม่ปักหลักเลน

๒๔. “ถ้าจะมีสองมือไม้ถือสาธก อย่าอายหากปากจะถือว่าถือศีล และถ้ามีหัวใจไว้ پایปิน จงมีตีนไว้เพื่อจะกระเทียบคน”

จากคำประพันธ์นี้สองวรรคหลังน่าจะตรงกับสำนวนโวหารในข้อใด

ก. เขยิบจมธรณี

ข. แก่งดินหาเลื่อน

ค. ปัดแข้งปัดขา

ง. ถีบหัวส่ง

๒๕. “บุญมาวาสนาส่ง” มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด

ก. หากบุญและวาสนาช่วยก็จะได้เป็นผู้แทน

ข. หากโชคและวาสนามีจริงก็จะได้เป็นผู้แทน

ค. เมื่อมีบุญได้เป็นผู้แทน อำนาจและวาสนาก็จะมาเอง

ง. เมื่อทำดีแล้วบุญและวาสนาก็จะช่วยให้ได้เป็นผู้แทน

๒๖. “ปลาร้าพันห่อด้วย ใบคา
 ใบก็เหม็นคาวปลา คละคลุ้ง
 คือคนหมู่ไปหา คบเพื่อน พาลนา
 ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง เพียงให้เสียคน”
 คำประพันธ์บทนี้ มีความหมายตรงกับสำนวนข้อใด

- ก. ปลาติดหลังแห
- ข. ปลาช้องเดียวกัน
- ค. เข้าฝูงกาเป็นกา
- ง. ขนมพอสมน้ำยา

๒๗. สำนวนโวหารในข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. สูดคำพ่อไว้เสมอว่า “ซื้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน”
- ข. สุเทพอยู่ที่ไหนก็ได้ เพราะถือคติว่า “หวานเป็นลม ขมเป็นกลืน”
- ค. สุภาพรบนเสียขายที่ไม่ได้ตามต้องการดันจับคำถล่ำแดงไปเสียได้
- ง. สุทัศน์ไม่แน่ใจว่า “ดูช้างให้ดูที่หางดูนางให้ดูที่แม่” ยังใช้ในปัจจุบันได้หรือเปล่า

๒๘. ถ้าจะใช้คำพังเพยสรุปคำที่กล่าวว่า “เรามักจะเอาคำพังเพยและคำสุภาษิตไปใช้ปะปนกันจนหมดจนทำให้ไขว้เขวสับสน” ควรใช้ข้อใด

- ก. หัวท้ายท้ายเกย
- ข. จับแพะชนแกะ
- ค. ขนมพอสมน้ำยา
- ง. หัวมังกุท้ายมังกร

๒๙. สำนวนในข้อใดที่มีความหมายอยู่ในแนวเดียวกันทั้งหมด

- ก. ดาบสองคม หนามขอกอก หอกข้างแคร่
- ข. ดาบอดได้แว่น ไก่ได้พลอย กิ้งก่าได้ทอง
- ค. ขนมพอสมน้ำยา ผีซ้าด้าพลอย หนีเสือปะจระเข้
- ง. หน้าเนื้อใจเสือ ปากหวานก้นเปรี้ยว ชีปล่อยปลาแห้ง

๓๐. สำนวน “หนามขอกอก” มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. นพพรไม่เข้าใจคำพูดของนิภาว่าดีหรือชม
- ข. อรุณาเก็บความลับไว้เรื่องหนึ่งยังไม่ยอมเปิดเผย
- ค. วิมลมีปัญหาค้างอยู่ในใจและยังไม่สามารถแก้ไขได้
- ง. สันติภาพอยากพบผู้จัดการเป็นส่วนตัวสักครั้งแต่ยังไม่สนใจ

๓๑. ข้อใดใช้สำนวนไทยถูกต้อง

- ก. โจรปล้นแบงก์เลือดเข้าตาสูไม่ถอย
- ข. กางเกงยีนส์ตัวนี้มีใช้ใส่ไปวัดไปวาได้เท่านั้น แต่ไปได้ทั่ว
- ค. สังคมปัจจุบันคูไม่จริงใจต่อกัน ใส่หน้ายักษ์เข้าหากันตลอดเวลา
- ง. หน่วยงานนี้ทำงานเหมือน หุ่นกระบอก ที่ถูกชักใยอยู่ข้างหลังไม่มีผด

๓๒. สำนวนในข้อใดไม่เหมาะสมที่จะเติมในข้อความข้างล่างนี้ “นายกฯ” ขอร้องให้ทุกฝ่าย รััดเข็มขัด เพราะถ้าเรายังขึ้นทำทุกอย่างแบบ อย่างนี้ บ้านเมืองคงไปไม่รอดแน่นอน”

- ก. ม้าช้างเอางา
- ข. ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ
- ค. จี๋ช้างจับตักแตน
- ง. หม่าควายเสียคายพริก

๓๓. “พูดอะไรไม่มีหูรูด ไม่ควรที่จะพูดก็เผย รู้เรื่องของใครไม่เคย จะเฉยเลยละ โพนทะนา”

พฤติกรรมการพูดของบุคคลตามคำประพันธ์ข้างต้น ตรงกับสำนวนไทยในข้อใด

- ก. ฆ้องปากแตก
- ข. ปากหอยปากปู
- ค. ปลาหมอตายเพราะปาก
- ง. ต่อความยาวสาวความยืด

๓๔. ข้อใดใช้สำนวนถูกต้อง

- ก. ถึงฉันจะเคยทำความผิดมาแต่คราวนี้เธอจะมาตีขลุมว่าฉันผิดอีกไม่ได้นะ
- ข. ผู้ใหญ่บางคนพอมดอำนาจก็ไม่มีบริวารห้อมล้อมเข้าทำนองนกไว้ไม้โหด
- ค. หมอยังไม่ได้ลงความเห็นว่าเป็นโรคร้าย อย่าทำเป็นกระต่ายตื่นตูมไปเลย
- ง. ถูกลี้นองว่าแก่นี้ทำไมต้องโกรธจนตาลูกพองด้วย

๓๕. ข้อใดเป็นสำนวนที่ไม่มีมีความหมายของคำว่า “หน้า”

- ก. หน้าชื่อใจคอ
- ข. หน้าเนื้อใจเสือ
- ค. หน้าขึ้นอกตรม
- ง. หน้าลื้อหน้าขวาน

๓๖. ข้อใดใช้สำนวนถูกต้อง

- ก. คราวนี้มาดูเรื่องต้นทุนการผลิตที่ยังเถียงกันไม่ตกฟาก
- ข. รับประทานตัดความเข้านะจวนหมดเวลาอภิปรายแล้ว
- ค. ชาวสวนน้ำผลไม้มาประกวดประชันกันอย่างมากมายในงานนี้
- ง. “ก้องฟ้า” พี่ชายในไส้ของ “ก้องสมุทร” จะขึ้นชิงแชมป์โลก

๓๗. สำนวนในข้อใดนำมาเติมลงในช่องว่างได้เหมาะสมที่สุด “รายงานฉบับนี้วิชัยทำแบบ..... พอให้มีส่วนอาจารย์ เพราะยังมีรายงานอีกหลาย ฉบับที่ยังไม่ได้ทำ ทั้งไว้นเงินเข้าตำรา.....”

- ก. ผักชีโรยหน้า ยุ่งเหมือนยุ่งดีกัน
- ข. สุกเอาเผากิน ดินพอกหางหมู
- ค. ตำข้าวสารกรอกหม้อ กองเป็นภูเขาเลากา
- ง. จับแพะชนแกะ หัวไม้ไผ่วาง หางไม้ไผ่เว้น

๓๘. ข้อความต่อไปนี้ ตรงกับสำนวนในข้อใด

“เขาโชคคิที่ได้รับจดหมายเรียกตัวเข้าทำงานทั้ง ๒ แห่งพร้อมๆ กัน จึงตัดสินใจไม่ได้ว่า จะเลือกทำที่ไหนดี”

- ก. จับปลาสองมือ
- ข. รักพี่เสียดายน้อง
- ค. สองฝักสองฝ่าย
- ง. เขยียบเรือสองแคม

๓๙. สำนวนใดที่ควรเติมในบทสนทนาต่อไปนี้

“ฉันว่าเขาพูดไม่จริงนะ”
 “ก็เรื่องมันแล้วไปแล้วอย่า.....เลยนะ”

- ก. มากหมอมากความ
- ข. แกว่งเท้าหาเสี้ยน
- ค. เอามือไปชุกหีบ
- ง. ฟืนฟ่อยหาตะเข็บ

๔๐. ข้อใดใช้สำนวนไม่ถูกต้อง

- ก. เขาต้องเสียเงินไปทีละเล็กทีละน้อย เบียดป้ายรายทางไปเรื่อยๆ
- ข. เขาชอบยุคนโน้นเหย่นี่เป็นการเลี่ยมเขาควายให้ชนกันแท้ๆ
- ค. ถามอะไรก็ไม่ตอบ กลัวดอกพิกุลจะร่วงหรืออย่างไร
- ง. เขาเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว เก็บเบี้ยใต้ถุนร้านอยู่เสมอ

๔๑. จำนวนในข้อใด เติมลงในช่องว่างได้เหมาะสม

“คุณเทิด งานชิ้นนี้ผมลงทุนไปหลายล้านนะครับ คุณจะทำแบบ.....อย่างที่ผ่านมาไม่ได้นะ”

- ก. หมายน้ำบ่อหน้า
- ข. สุกเอาเผากิน
- ค. ผักชีโรยหน้า
- ง. เขี่ยขี้ไก่ไม่ฝ่อ

๔๒. จำนวนในข้อใดจะเติมลงในช่องว่างได้อย่างเหมาะสม

“ข้อสอบนี้ดูดี ๆ แล้วไม่ยากหรอก ตัวเล็กลมมันลวงอยู่นิดเดียว เผลยแล้วจะต้องร้องอ้อ นี่มัน...แท้ๆ”

- ก. ผีบังตา
- ข. หลุมปากคอก
- ค. ไกล่เกลือกินค่าง
- ง. เส้นผมบังภูเขา

๔๓. “งานจะสำเร็จได้ทุกคนต้องร่วมปรึกษาหารือกัน ร่วมทำงานกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างคิดต่างคนต่างทำถ้าเป็นเช่นนี้ย่อมประสบความสำเร็จได้ยาก” การทำงานที่ไม่ประสบความสำเร็จ ตรงกับจำนวนในข้อใด

- ก. พายเรือคนละที
- ข. พายเรือในหนอง
- ค. พายเรือทวนน้ำ
- ง. พายเรือในอ่าง

๔๔. ความหมายของสำนวนคู่ใดไม่เป็นไปในทำนองเดียวกัน

- ก. จิงก็รา ข่าก็แรง – ขนมผสมน้ำยา
- ข. ยูให้รำ ทำให้รำว - เสียมเขาควยให้ชนกัน
- ค. ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ - ดำข้าวสารกรอกหม้อ
- ง. แกว่งเท้าหาเสี้ยน - เอามือชุกหีบ

๔๕. ข้อใดใช้สำนวนพังเพยได้ถูกต้อง

- ก. พอลิ้มตาอ้าปากได้ ทุกคนก็รู้สึกหิวข้าวทันที
- ข. หลังเลิกเรียนแม่จะเตรียมข้าวใหม่ปลามันไว้ให้ลูกกิน
- ค. คนสมัยนี้ชอบกินข้าวแดงแกงร้อนเพราะเป็นอาหารสุขภาพ
- ง. การลงทุนต้องดูจังหวะ เมื่อโอกาสดีน้ำขึ้นให้รีบตักจะได้กำไรงาม

๔๖. ข้อใดใช้สำนวนผิด

- ก. เขาเอาใจออกห่างโดยไปเข้ากับศัตรูของเรา
- ข. วารุณีไม่ชอบทำงานเพราะเธอเป็นคนประเภทถนิมสร้อย
- ค. ผู้ใหญ่จะสอนเสมอว่าเวรกรรมนั้นจะส่งผลต่อผู้ทำเหมือนกงเกวียนกำเกวียน
- ง. ความรู้ที่เธอสอนเขานั้นยากเกินที่เขาจะรับได้เหมือนกับสีซอให้ควายฟัง

๔๗. ข้อใดใช้สำนวนพังเพยไม่ถูกต้อง

- ก. อย่าทำงานอย่างแก้ผ้าเอาหน้ารอด
- ข. เขาทำตัวเหมือนงูเห่าที่เนรคุณคนที่เคยช่วยเหลือ
- ค. พวกหมาเห่าใบตองแห้งพอเจอของจริงก็หนีหมด
- ง. นักเรียนมีหนังสือดีแต่ไม่ยอมอ่าน ก็เหมือนไก่ได้พลอย

๔๘. สำนวน “จับด้ววางตาย” มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. จับให้ได้แม้ต้องจับตาย
- ข. หาบุคคลที่สามารถตายแทนได้
- ค. หวังรู้วันเวลาที่จากโลกนี้ไป
- ง. กำหนดตัวบุคคลให้ประจำหน้าที่โดยเฉพาะ

๔๙. ข้อใดใช้สำนวนไทยถูกต้อง

- ก. ลูกสาวเธอโชคคินะ ตกถึงข้าวสารได้แต่งงานกับเศรษฐีที่ดิน สบายไปเลย
- ข. แกงขามนี้เต็มเกลือแล้วรสดีขึ้นมาก เห็นไหมล่ะแกงจืดจึงรู้คุณเกลือ
- ค. คนบ้านใกล้เรือนเคียงต้องมึนน้ำใจไมตรีแบ่งปันกันแบบหมูไปไก่มา
- ง. เชิญคุณเลือกทำเลและแบบบ้านเองดีกว่าครับ เพราะเดี๋ยวจะเข้าตำราปลุกเรือนผีดุคิคนเรือนทลาย

๕๐. สำนวนใดใช้กล่าวเพื่อเตือนสติ

- ก. เมาตามตัว
- ข. ไว้เนื้อเชื่อใจ
- ค. คอขาดบาดตาย
- ง. บ้านเมืองมีข้อมีแป

๕๖. ข้อความต่อไปนี้ ตรงกับสำนวนใด

“ข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนตัวบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนนายเชษฐา ณ น่าน น่าจะเป็นการปล่อยข่าวเพื่อต้องการทราบว่าจะมีปฏิกิริยาอย่างไร”

- ก. กวนน้ำให้ขุ่น
- ข. โยนหินถามทาง
- ค. หว่านพืชหวังผล
- ง. ปากคนยาวกว่าปากกา

๕๗. สำนวนคู่ใดมีความหมายเหมือนกัน

- ก. ไม่รู้ทิศรู้ทาง-ไม่รู้ร้อนรู้หนาว ใน
- ข. ไม่รู้เหนือรู้ใต้-ไม่รู้โอ้ไหนโอ้หนา
- ค. ไม่เออออห่อหมก-ไม่อึ้งขังขอบ
- ง. ไม่ชอบมาพากล-ไม่เป็นโล้เป็นพาย

๕๘. สำนวนในข้อใดมีน้ำเสียงต่างจากข้ออื่น

- ก. ไม่หลักปักเลน
- ข. กิ่งก่าไค้ทอง
- ค. วัวหายล้อมคอก
- ง. น้ำซึมบ่อทราย

๕๙. ข้อใดใช้สำนวนถูกต้อง

- ก. เรื่องมันล่องลอยมาตั้งนานแล้ว คุณจะแวงเง้งเท้าหาเสี้ยนให้กลับเป็นเรื่องราวขึ้นมาอีกทำไม
- ข. มีข่าวความไม่สงบเกิดขึ้นที่ไร ชาวบ้านก็ซื้อสินค้าไปตุนกันจนแทบหมดห้าง วันนี้ห้างเลยเจียบเป็นเป้าสาก
- ค. เป็นลูกผู้หญิงต้องละเมียดละไม จะหยิบจับอะไรก็ให้เบามือหน่อย ข้าวของจะได้ไม่เสียหายเหมือนที่บ่าวไม่ให้ซ้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น a
- ง. คุณมีตำแหน่งใหญ่ขึ้นมาอย่างนี้ อย่าเชื่อคำพูดหรือคำสนับสนุนของคนที่อยู่แวดล้อมให้มากนัก พวกลูกขุนพลอยพยักจะทำให้คุณลำบาก

๖๐. ข้อใดใช้สำนวนถูกต้อง

- ก. ลูกสาวฉันเป็นคนที่เรียกว่ากระเซอกันรั้วจริงๆ ข้าวของที่เก็บไว้ไม่เคยจำได้ว่าเก็บไว้ที่ไหน
- ข. ทำอะไรควรคิดให้รอบคอบ ผู้ใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนก็ควรปฏิบัติตาม เพราะผู้ใหญ่อาบนํ้าร้อนมาก่อน
- ค. เขาชอบทำงานแบบขายผ้าเอาหน้ารอด วันนั้นก็เช่นกัน พอรู้ว่าเจ้านายจะมาตรวจโรงงานก็รีบทำความสะอาดทันที
- ง. ข่าวเหตุการณ์ระเบิดในห้างเมื่อเดือนก่อน ขณะนี้ยังไม่รู้ผลการสอบสวนเรื่องเงิบบหายไปเหมือนคลื่นได้นํ้า

๖๑. สำนวนไทยในข้อใดมีความหมายใกล้เคียงกันมากที่สุด

- ก. ลิงได้แก้ว กิ้งก่าได้ทอง
- ข. นกสองหัว เหยียบเรือสองแคม
- ค. ฟืนฟ่อยหาคะเจี๊ยะ กวนนํ้าให้ขุ่น
- ง. ขมื่นกับปุน จิงก็ราขากี่แรง

๖๒. ข้อใดมีสำนวนไม่ถูกต้อง

- ก. จับพลัดจับผลู ม้าคิดกะโหลก หัวมังกุท้ายมังกร
- ข. กงก่ากงเกวียน จู๊ดได้ตำตอ กระด่ายตื่นตูม
- ค. หมายนํ้าบ่อหน้า เบี้ยบ้ายรายทาง หมาหวังก้าง
- ง. จับปลาสองมือ เลื่อนนกมกได้แร่ ตกกระไดพลอยโจน

๖๓. ข้อใดเป็นสำนวนที่สร้างจากความเชื่อของคนไทย

- ก. วันโกนไม่ละ วันพระไม่เว้น
- ข. ซื่อควายหน้านา ซื่อผ้าหน้าหนาว
- ค. ตักนํ้าใส่กะโหลก ชะโงกดูเงา
- ง. นํ้าร้อนปลาเป็น นํ้าเย็นปลาตาย

๖๔. ข้อความในข้อใดไม่เกี่ยวกับการเลือกคู่และการครองเรือน

- ก. กิ่งทองใบหยก เรือล่มในหนอง ทองจะไปไหน
- ข. ปลูกริเวณคร่อมตอ ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร
- ค. เด็ดดอกไม้วรรณ ต้น ปลูกริเวณตามใจผู้อยู่ สอยดอกฟ้า
- ง. หนูตักถั่งข้าวสาร ทองแผ่นเดียวกัน คลุมถุงชน

๖๕. กลุ่มสำนวนในข้อใดมีที่มาแตกต่างกัน

- ก. คำว่าบาตร แก้ววัด ชายสามโบสถ์
- ข. แฉ่งสี่เบี้ย จนแต้ม ชุบมือเปิบ
- ค. ตกนรกทั้งเป็น ฟาดเคราะห์ ฝิซ้าด้าพลอย
- ง. กินปูนร้อนท้อง จ่องหงฟองขน ตัดหางปล่อยวัด

๖๖. สำนวนในข้อใดมุ่งสอนคุณธรรม

- ก. กินน้ำเห็นปลิง
- ข. ข้าวแดงแกงร้อน
- ค. วันพระไม่มีหนเดียว
- ง. เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม

๖๗. ข้อใดสะท้อนให้เห็นความเชื่อที่เป็นปรัชญาพุทธศาสนา

- ก. ปิดทองหลังพระ
- ข. ฝิซ้าด้าพลอย
- ค. วัวใครเข้าคอกคนนั้น
- ง. ดิ้นแต่ตึก ลีกลแต่หนุ่ม

๖๘. สำนวนในข้อใดมีความหมายต่างกับสำนวนในข้ออื่น ๆ

- ก. นิ้วด้วนได้แหวน
- ข. ตาบอดได้แว่น
- ค. หัวล้านได้หวี
- ง. วานรได้แก้ว

๖๙. “คนที่รู้อะไรด้านเดียวแล้วเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้น” ตรงกับสำนวนในข้อใด

- ก. ตาบอดตาใส
- ข. ตาบอดคลำช้าง
- ค. ตาบอดได้แว่น
- ง. ตาบอดสอดตาเห็น

๓๐. ข้อใดใช้สำนวนไม่ถูกต้อง

- ก. หนังสือพิมพ์ลงข่าวการจับผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ ไม่นานข่าวก็เงียบหายกลายเป็นคลื่นกระทบฝั่ง
- ข. เด็กคนนั้นรูปร่างแคะแกร็น แต่ต่อสู้กับคนตัวโต ๆ ได้ เพื่อนๆ เรียกเด็กพริกขี้หนู
- ค. เขาทำตัวราวกับเป็นอศวินม้าขาว มาช่วยเราไว้ทันเหตุการณ์พอดี
- ง. วันหนึ่งๆ ไม่ทำอะไร ทำตัวลอยไปลอยมาเหมือนว่าติดลม

๓๑. สถานการณ์ต่อไปนีตรงกับสำนวนในข้อใด

“ครอบครัวของเขาถูกฟ้องล้มละลาย แต่ภรรยาและลูกของเขาก็ยังใช้ชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือย ขับรถยนต์ ราคาแพงๆ กินอาหารภัตตาคาร”

- ก. จมไม่ลง
- ข. เจ้ายศเจ้าอย่าง
- ค. เห็นช้างขี้ ขี้ตามช้าง
- ง. กินข้าวร้อน นอนตื่นสาย

๓๒. ข้อความต่อไปนีตรงกับสำนวนในข้อใด

“มยุราถูกตำหนิว่าชอบทำอะไรที่เกินความสามารถของตนเอง”

- ก. ขี้ช้างจับตักแตน
- ข. ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม
- ค. เกี้ยวแฝกมุงป่า
- ง. ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ

๓๓. สำนวนใดที่ควรเติมในบทสนทนาต่อไปนี้

“ฉันว่าเขาพูดไม่จริงนะ”

“ก็เรื่องมันแล้วไปแล้ว อย่า เลยนะ”

- ก. มากหมอมากความ
- ข. เอามือไปชุกหีบ
- ค. แกว่งเท้าหาเสี้ยน
- ง. ฟันฝอยหาตะเข็บ

๗๔. ข้อความต่อไปนี้ สรุปความได้ตามข้อใด

“การสั่งงาน การตัดสินใจ ควรจะมาจากนายเพียงคนเดียว มีหลายคำสั่งก็แย่ สมมติถ้ามีม้าลากเกวียนตัวเดียว แต่มีคนขับสองคน คนหนึ่งสะบัดแส้ให้เดินทางขวา อีกคนให้ไปซ้าย ม้ามันไม่รู้จะไปทางไหน”

- ก. ชักใบให้เรือเสีย
- ข. ล่ามม้าสองปาก
- ค. มากหอมมากความ
- ง. ข้าสองเจ้าปาวสองนาย

๗๕. คำประพันธ์ต่อไปนี้ตรงกับสำนวนไทยข้อใด

“ความรักขุนแผนก็แสนรัก	ด้วยร่วมยากมานักไม่เคียดฉันท
สู้ลำบากบุกป่ามาด้วยกัน	สารพันอคอดอมถนอมใจ
ขุนช้างแต่อยู่ด้วยกันมา	คำหนักหาได้ว่าให้เคืองไม่
เงินทองกองไว้มิให้ใคร	ข้าไทใช้สอยเหมือนของตัว”

- ก. เขี่ยบเรือสองแคว
- ข. จับปลาสองมือ
- ค. รักพี่เสียดายน้อง
- ง. ไม้หลักปักเลน

๗๖. สำนวนในข้อใดผิดทั้งหมด

- ก. ขนมหอมสนน้ำยา จุดได้คำต่อ บัวบานได้น้ำ
- ข. เตี้ยอุ้มค่อม หัวมังกุท้ายมังกร กงก่ากงเกวียน
- ค. น้ำลดตอโผล่ กรวดน้ำคว่ำกะลา หญ้าปากคอก
- ง. ดิดหลังแห เปียไปรายทาง ต่อหน้ามะพลับลับหลังตะโก

ใช้คำประพันธ์ต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อที่ ๗๗ – ๗๘

สังคามาระตา: ยืนม้ายู่ตรงหน้าวิหยาสะก่า	แสรังทำเป็นเหยยหัน
แล้วว่าใครไม่คิดแก่ชีวี	จะชิงตุนาหงันพระธิดา
จงมาเล่นทวนด้วยกันก่อน	ให้เห็นฤทธิรอนแกล้วกล้า
แม้ควรคู่กับวงศ์เทวา	จึงยกกัลยาให้ไป

วิหยาสะก่า: ดูก่อนเจ้าผู้เรื่องฤทธิ์รงค์ รูปทรงงามสมคมสัน
 เชื้อชาติญาติวงศ์พงศ์พันธุ์ อยู่เขตชั้นที่ธานีบุรีไร
 หรือเป็นวงศ์อัสัญแดหวา ในสิ้นคราเป็นไฉน
 จึงป็นหน้ามาต่อฤทธิ์ไกร ไม่กลัวชีวลัยจะมรณา

๗๗. ลักษณะคำพูดของสังคามาระดาตรงกับอภุศลกรรมข้อใดมากที่สุด

- ก. กล่าวปดและลดเลี้ยว
- ข. พุดจาที่เพ้อเจ้อ
- ค. พุดหยาบกระทบคน
- ง. ส่อเสียดเพราะเกลียดชัง

๗๘. ลักษณะการโต้ตอบของสังคามาระดาและวิหยาสะก่าตรงกับสำนวนตามข้อใด

- ก. จิงก็รำขำก็แรง
- ข. สาวไส้ให้กากิน
- ค. เกลือจิ้มเกลือ
- ง. ชาตีสื่อไม่สิ้นลาย ชาตียาต้องไวชื่อ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๗๙ – ๘๐

“ในอดีตรพระสงฆ์เป็นแบบอย่างการดำรงชีวิตอันประเสริฐและเป็นผู้นำสติปัญญาของชุมชน ปัจจุบันพระสงฆ์จำนวนมากไม่มีบทบาทอื่นใดนอกเหนือจากเรื่องพิธีกรรม สร้างวัดวาอาราม ใหญ่โต มุ่งโภคทรัพย์มากกว่าเจริญไตรสิกขา ฆราวาสเองก็ไม่เกื้อหนุนค้ำจุนให้พระสงฆ์ประพฤติพรหมจรรย์ กลับไปส่งเสริมในทางวัตถุเพื่อช่วยยุคเลศ”

๗๙. ข้อความข้างต้นกล่าวเป็นสำนวนได้ตามข้อใด

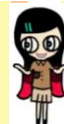
- ก. สมน้ำสมเนื้อ
- ข. เป็นปีเป็นขลุ่ย
- ค. ขนมพอสมน้ำยา
- ง. น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า

๘๐. สาระสำคัญของคำประพันธ์ต่อไปนี้ใกล้เคียงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. กล้านก้มกบีน
- ข. เอามือไปชูกหีบ
- ค. จระเข้ขวางคลอง
- ง. น้ำเชี่ยวอย่าเอาเรือขวาง

ผลการทำแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๖ ตะลุยโจทย์ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน ได้ คะแนน

แบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำสำนวน

ตัวชี้วัด

- ท ๔.๑ ม.๔-๖/๒ ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคตรงตามวัตถุประสงค์
กลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)
๘. ใช้สำนวน สุภาษิตและคำพังเพยได้ถูกต้องเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. อธิบายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตไทย
๒. บอกความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย
๓. อธิบายการใช้สำนวนให้ตรงกับความหมาย
๔. ใช้สำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
๕. ใช้สำนวนสร้างประโยค

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบก่อนเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๑๕ ข้อ ๑๕ คะแนน
๒. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท X ทับคำตอบที่ถูกต้อง เพียงคำตอบเดียวลงในแบบทดสอบ
๓. เวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบ ๑๕ นาที

๑. สำนวนใดใช้กล่าวเพื่อเตือนสติ

- ก. เมาตามตัว
- ข. ไว้เนื้อเชื่อใจ
- ค. คอขาดบาดตาย
- ง. บ้านเมืองมีข้อมีแปะ

๒. ข้อใดเป็นสำนวนเปรียบเทียบ

- ก. น้ำหนึ่งใจเดียว
- ข. น้ำซึมบ่อทราย
- ค. น้ำพิกน้ำแรง
- ง. น้ำตาตกใน

๓. ข้อความในข้อใดไม่เกี่ยวกับการเลือกคู่และการครองเรือน

- ก. กิ่งทองใบหยก เรือล่มในหนอง ทองจะไปไหน
- ข. ปลุกเรื่อนคร่อมตอ ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร
- ค. หนูตกลังข้าวสาร ทองแผ่นเดียวกัน คลุมถุงชน
- ง. เต็ดดอกไม้วรรณพ ปลุกเรื่อนตามใจผู้อยู่ สอยดอกฟ้า

๔. ข้อใดใช้สำนวนถูกต้อง

- ก. ลูกสาวฉันเป็นคนที่เรียกว่ากระเซือกั้นรั้วจริงๆ ข้าวของที่เก็บไว้ไม่เคยจำได้ว่าเก็บไว้ที่ไหน
- ข. เขาชอบทำงานแบบขายผ้าเอาหน้ารอด วันนี้ก็เช่นกัน พอรู้ว่าเจ้านายจะมาตรวจโรงงาน ก็รีบทำความสะอาดทันที
- ค. ทำอะไรควรคิดให้รอบคอบ ผู้ใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนก็ควรปฏิบัติตาม เพราะผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อน
- ง. ข่าวเหตุการณ์ระเบิดในห้างเมื่อเดือนก่อน ขณะนี้ยังไม่รู้ผลการสอบสวนเรื่องเจ็บหายไปเหมือนคลื่นได้นำ

๕. สำนวนในข้อใดจะเติมลงในช่องว่างได้อย่างเหมาะสม

“ข้อสอบนี้ดูดี ๆ แล้วไม่ยากหรอก ตัวเลือกมันลวงอยู่นิดเดียว เฉลยแล้วจะต้องร้องอ้อ นี่มัน...แท้ๆ”

- ก. ผีบังตา
- ข. หนูปากคอก
- ค. เส้นผมบังภูเขา
- ง. ไกลใกล้ก็กินค่า

๖. ข้อใดใช้สำนวนผิด

- ก. เขาเอาใจออกห่างโดยไปเข้ากับศัตรูของเรา
- ข. วารุณีไม่ชอบทำงานเพราะเธอเป็นคนประเภทถนิมสร้อย
- ค. ความรู้ที่เธอสอนเขานั้นยากเกินที่เขาจะรับได้เหมือนกับสืขอให้ควายฟัง
- ง. ผู้ใหญ่จะสอนเสมอว่าเวรกรรมนั้นจะส่งผลต่อผู้ทำเหมือนกงเกวียนกำเกวียน

๗. ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายเป็นคติ เราเรียกว่าอะไร

- ก. ภาษิต
- ข. โวหาร
- ค. วาทศิลป์
- ง. สุนทรพจน์

๘. “พูดอะไรไม่มีhurst ไม่ควรที่จะพูดก็เผย รู้เรื่องของใครไม่เคย จะเฉยเลยละโพนทะนา”

พฤติกรรมการพูดของบุคคลตามคำประพันธ์ข้างต้น ตรงกับสำนวนไทยในข้อใด

- ก. ปากหอยปากปู
- ข. ฆ้องปากแตก
- ค. ปลาหมอตายเพราะปาก
- ง. ต่อความยาวสาวความยืด

๙. ข้อใดเป็นสำนวนที่สร้างจากความเชื่อของคนไทย

- ก. ซื่อควายหน้านา ซื่อผ้าหน้าหนาว
- ข. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย
- ค. ตักน้ำใส่กะโหลก ชะโงกดูเงา
- ง. วันโกนไม่ละ วันพระไม่เว้น

๑๐. ข้อใดใช้สำนวนไทยถูกต้อง

- ก. หน่วยงานนี้ทำงานเหมือน หุ่นกระบอก ที่ถูกชักใยอยู่ข้างหลังไม่มีผิด
- ข. สังคมปัจจุบันดูไม่จริงใจต่อกัน ใส่หน้ายักษ์เข้าหากันตลอดเวลา
- ค. ทางเกยขึ้นสัตว์นี้มีใช้ใส่ไปวัดไปวาได้เท่านั้น แต่ไปได้ทั่ว
- ง. โจรปล้นแบงก์เลือดเข้าตาสูไม่ถอย

๑๑. ข้อใดใช้สำนวนไม่ถูกต้อง

- ก. เขาต้องเสียเงินไปที่ละเล็กที่ละน้อย เบี้ยบ้ายรายทางไปเรื่อยๆ
- ข. เขาชอบยุคนโน้นเหยคนนี้เป็นการเล่นเขาควายให้ชนกันแท้ๆ
- ค. ถามอะไรก็ไม่ตอบ ก้าวดอกพิกุลจะร่วงหรืออย่างไร
- ง. เขาเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว เก็บเบี้ยใต้ถุนร้านอยู่เสมอ

๑๒. “งานจะสำเร็จได้ทุกคนต้องร่วมปรึกษาหารือกัน ร่วมทำงานกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างคิดต่างคนต่างทำถ้าเป็นเช่นนี้ย่อมประสบความสำเร็จได้ยาก” การทำงานที่ไม่ประสบความสำเร็จ ตรงกับสำนวนในข้อใด

- ก. พายเรือในหนอง
- ข. พายเรือคนละที่
- ค. พายเรือทวนน้ำ
- ง. พายเรือในอ่าง

๑๓. ถ้านวนคู่ใดมีความหมายเหมือนกัน

- ก. ไม่รู้ทิศทาง - ไม่รู้ร้อนรู้หนาว
- ข. ไม่รู้เหนือรู้ใต้ - ไม่รู้โอ้ไหนโอ้ไหน
- ค. ไม่เออออห่อหมก - ไม่อึ้งงังขบ
- ง. ไม่ชอบมาพากล - ไม่เป็นโล้เป็นพาย

๑๔. ข้อความต่อไปนี้ สรุปความได้ตามข้อใด

“การสั่งงาน การตัดสินใจ ควรจะมาจากนายเพียงคนเดียว มีหลายคำสั่งก็แย่ สมมติถ้ามีม้าลากเกวียนตัวเดียว แต่มีคนขับสองคน คนหนึ่งสะบัดแส้ให้เดินทางขวา อีกคนให้ไปซ้าย ม้ามันไม่รู้จะไปทางไหน”

- ก. ล่ามม้าสองปาก
- ข. ชักใบให้เรือเสีย
- ค. มากหมอมากความ
- ง. ข้าสองเจ้าบ่าวสองนาย

๑๕. ข้อใดสะท้อนให้เห็นความเชื่อที่เป็นปรัชญาพุทธศาสนา

- ก. ผีชั่วร้ายพลอย
- ข. ปิดทองหลังพระ
- ค. ตื่นแต่ตึก สึกแต่หนุ่ม
- ง. วัวใครเข้าคอกคนนั้น

ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ คะแนน

เฉลยแบบฝึกทักษะ
รายวิชาหลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ท๓๐๑๐๕
ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
แบบฝึกทักษะ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

ข้อ	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕
ตอบ	ก	ก	ง	ก	ง	ก	ง	ข	ก	ข	ง	ก	ข	ข	ก

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
แบบฝึกทักษะ ชุดที่ ๔ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

ข้อ	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕
ตอบ	ง	ง	ข	ก	ก	ก	ก	ข	ง	ก	ง	ข	ข	ก	ง

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน ระดับคุณภาพ

๑๒ – ๑๕ ดีมาก

๘ – ๑๑ ดี

๑ – ๗ พอใช้

ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ ๘๐ (๑๒ คะแนนขึ้นไป)

เฉลยตอนที่๑ อธิบายลักษณะของสำนวนไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายลักษณะของสำนวนไทยให้เข้าใจชัดเจน (๔ คะแนน)

(แนวคำตอบ)

๑. เป็นถ้อยคำสั้นๆ แต่คมคาย บางสำนวนมีเสียงสัมผัสคล้องจอง เช่น ลดราวาศอก
สาวไล่ให้กาบิน บางสำนวนไม่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง เช่น เขียนขี้ไก่ไม่ฝ่อ เรียนผูกต้องเรียนแก้

๒. มีความหมายลึกซึ้งกินใจ เช่น มดแดงแฝงพวงมะม่วง หมายถึง ชายที่ปองรักหญิงบ้าน
ใกล้หรือที่อยู่ใกล้กัน และคอยกีดกันไม่ให้ชายอื่นมารัก

๓. เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทย เช่น ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคน
ไทย คือ คนไทยนิยมรับประทานน้ำพริก และสมัยก่อนนิยมสร้างที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งน้ำ เพราะเป็น
เส้นทางคมนาคมสายหลัก

๔. ให้ข้อคิดคำสอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและชี้ให้เห็นความจริงของสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะ
มนุษย์และการดำเนินชีวิต เช่น วัวลี้มนตีน ชี้ให้เห็นถึงคนที่ได้ดีแล้วลืมฐานะเดิมของตนว่ามีอยู่ใน
สังคม

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๔	ดีมาก
๓	ดี
๒	พอใช้
๑	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน

การประเมินแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๑ อธิบายลักษณะของสำนวนไทย ให้พิจารณาจากเกณฑ์
การประเมินผลตามสภาพจริง (Rubrics) ดังนี้

ระดับคะแนน เกณฑ์การประเมิน	๔	๓	๒	๑
อธิบายลักษณะของ สำนวนไทย	อธิบายลักษณะ ของสำนวนไทย ได้ละเอียด ชัดเจน ถูกต้อง ทุกประเด็น ยกตัวอย่างประกอบ ทุกประเด็น ที่อธิบาย ทำให้เข้าใจชัดเจน และตัวอย่างที่ยก มานั้นนอกเหนือ จากในบทเรียน	อธิบายลักษณะ ของสำนวนไทย ได้ละเอียด ชัดเจน ถูกต้อง ทุกประเด็น ยกตัวอย่าง ประกอบทุก ประเด็น ที่อธิบาย ทำให้เข้าใจ ชัดเจน แต่ตัวอย่างที่ยก มานั้น เป็น ตัวอย่าง จากในบทเรียน	อธิบายลักษณะ ของสำนวนไทย ได้หลายประเด็น และถูกต้อง แต่ยัง ไม่ครบถ้วน ทั้งหมด อธิบาย ได้ดี ในบางประเด็น ที่ตนเองเข้าใจ และมีการ ยกตัวอย่าง ประกอบ ในประเด็นนั้น ซึ่งเป็นตัวอย่าง จากในบทเรียน	อธิบายลักษณะ ของสำนวนไทย บางประเด็น เป็นการอธิบาย สั้นๆ ไม่มีการ ยกตัวอย่าง

เฉลยตอนที่ ๒ จับคู่สำนวนโวหารและความหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

๒. บอกความหมายของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับคู่สำนวนกับความหมาย และนำตัวอักษรหน้าความหมาย เติมลงในช่องว่าง หลังสำนวนที่กำหนดให้ ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

สำนวน		ความหมาย
๑. น้ำท่วมปาก	 ฉ	ก. เมียหลวง
๒. ปากว่ามือถึง	 ข	ข. การที่ตามหาเท่าไรๆ ก็ไม่พบ
๓. ฝากผีฝากไข้	 ข	ค. คนมั่งมีแต่งตัวหอมช่อ
๔. พื้นฝอยหาคะเข็บ	 ณ	ง. เลิกกิจการเพราะขาดทุน
๕. บ้านใหญ่	 ก	จ. หมควิดกักจวลง
๖. พลิกแผ่นดิน	 ข	ฉ. พุดไม่ออกเพราะเกรงจะมีภัยต่อตนและผู้อื่น
๗. ผ้าขี้ริ้วห่อทอง	 ค	ช. ขอยึดเป็นที่พึ่งจนวันตาย
๘. ขกฏเขากออกจากอก	 จ	ซ. พอพุดก็ทำเลย.
๙. ร่มไม้ชายคา	 ท	ณ. รื้อฟื้นเรื่องเก่าที่จบลงไปแล้ว
๑๐. ม้วนเสื่อ	 ง	ญ. กินแล้วให้ผู้อื่นจ่าย
๑๑. ฤทธิแปลงสาร	 ณ	ฎ. เล่นซุกกับชายอื่นที่มีใจสามีนั่น
๑๒. วัวลี้มดิน	 ฐ	ฏ. ทำให้เสียท่าหรือเสียเหลี่ยม
๑๓. สวมเขา	 ฉ	ฐ. คนที่ได้ดีแล้วลี้มตัว
๑๔. ล้มทับ	 ญ	ฑ. ที่พึ่งอาศัย
๑๕. หักลำ	 ณ	ฒ. การแปลงเรื่องร้ายให้เป็นเรื่องดี
๑๖. แทรกแผ่นดิน	 ท	ณ. ขยันทำงานอยู่ตลอดเวลา
๑๗. เด็กอมมือ	 ถ	ด. ห้ามไม่อยู่
๑๘. จับงูข้างหาง	 ด	ต. ทำสิ่งที่เสี่ยงอันตราย
๑๙. ตัวเป็นเกลียว	 ณ	ถ. ผู้ไม่รู้ประสีประสา
๒๐. ช้างเหลือขอ	 ค	ท. หลีกหนีไปให้พ้นเพราะอันตราย

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๖ - ๑๘	ดี
๘ - ๑๑	พอใช้
๐ - ๗	ปรับปรุง

เฉลยตอนที่ ๓ คำไหนสำนวน

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำที่เป็นสำนวนโวหารให้ถูกต้องมี ๔ ชุด ชุดละ ๒๐ ข้อ ๒๐

คะแนน รวม ๔ ชุด ๘๐ คะแนน

ก. สำนวน ๑ คำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้สำนวนโวหารที่ถูกต้องที่สุด ๑ สำนวน ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

๑. กรูป	กรวย	<u>กรอบ</u>
๒. <u>กร่อย</u>	กร้าน	กร่าย
๓. บ้วน	<u>บ้วย</u>	บ่วง
๔. เขยื้อน	เขย่ง	<u>เขม่น</u>
๕. ปอม	ปอด	<u>ปอป</u>
๖. <u>เผา</u>	เผ็ด	เผา
๗. ผึ่ง	<u>ผอย</u>	ผืน
๘. พะยูน	พะเนง	<u>พะโล้</u>
๙. ฟืน	<u>พิน</u>	ฟูก
๑๐. <u>มาร</u>	มาก	มอบ
๑๑. <u>ฮุบ</u>	โง่ง	ฮองเฮา
๑๒. สวิง	<u>สวปาม</u>	สวาท
๑๓. <u>แห้ว</u>	หึ่ง	ห้วย
๑๔. ปู๋	<u>ปัว</u>	ป้อ
๑๕. หมาง	หมอน	<u>หมู</u>
๑๖. สาม	<u>เสียบ</u>	สูงสิง
๑๗. <u>หิน</u>	ห่าน	หูน
๑๘. เขมร	แฮม	<u>เขม็อบ</u>
๑๙. <u>เส็งเคร็ง</u>	สอบสวน	สั่งเสีย
๒๐. เฮ้ว	<u>เฮง</u>	เฮ้ย

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๒ - ๑๖	ดี
๘ - ๑๑	พอใช้
๐ - ๗	ปรับปรุง

ข. จำนวน ๒ คำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้จำนวนโวหารที่ถูกต้องที่สุด ๑ จำนวน ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

๑. นกน้อย	<u>นกยูง</u>	นกรู้
๒. <u>เทกระเป่า</u>	เทวดา	เทพูน
๓. บิบกอบ	<u>บิบน้ำตา</u>	บิบนวด
๔. นกสับ	นกคุ้ม	<u>นกต่อ</u>
๕. <u>บานปลาย</u>	บานเช้า	บานเย็น
๖. ปล่อยปลา	<u>ปล่อยไก่อ</u>	ปล่อยนก
๗. มุมฉาก	มุมป้าน	<u>มุมมืด</u>
๘. <u>นอนนก</u>	นอนเล่น	นอนคว่ำ
๙. เทพา	เท้งเต้ง	<u>เทครัว</u>
๑๐. บุกเบิก	<u>เบี่ยล่าง</u>	บอบบาง
๑๑. <u>เอาหน้า</u>	เอาเถอะ	เอาแน่
๑๒. แหบแห้ง	<u>แหม่มกะปิ</u>	แหม่มสด
๑๓. เหวะเหะ	เหวอะหะ	<u>เหวี่ยงแห</u>
๑๔. ไล่ตั้ง	<u>ไล่แห้ง</u>	ไล่เลื่อน
๑๕. เล่นน้ำ	<u>เล่นละคร</u>	เล่นว่าว
๑๖. ออกลูก	ออกเวอร์	<u>ออกจั่ว</u>
๑๗. <u>เลี้ยงต้อย</u>	เลี้ยงดู	เลี้ยงผี
๑๘. ถิ่นเขา	<u>สวมเขา</u>	สี่ขา
๑๙. <u>แหกคอก</u>	หาค่า	หกบาท
๒๐. รวบรัด	<u>รอบจัด</u>	เร่งรีบ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๒ - ๑๖	ดี
๘ - ๑๑	พอใช้
๐ - ๗	ปรับปรุง

ค. จำนวน ๓ คำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้จำนวนโวหารที่ถูกต้องที่สุด ๑ จำนวน ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

๑. <u>น้ำท่วมปาก</u>	น้ำกระด้าง	น้ำกระแเส
๒. เบิกอรุณ	<u>เบียดอัส</u>	เป่าหัวไหล่
๓. <u>บ้าหอบฟาง</u>	เบื้อเริ่มเต็ม	เบาฝีจักร
๔. น้ำตะไคร้	น้ำดอกไม้ม	<u>น้ำบ่อทราย</u>
๕. ทำเป็นเล่น	<u>แทงใจดำ</u>	ทารุณกรรม
๖. <u>นกสองหัว</u>	นกกางปีก	นกแอ่นลม
๗. ทองคำเปลว	<u>ทูปหม้อข้าว</u>	ทหารรับจ้าง
๘. ถ้วยรางวัล	ถลอกปอกเปิก	<u>ถ่านไฟเก่า</u>
๙. <u>ถีบหัวส่ง</u>	ถ้ายา دم	ถ่างตากอย
๑๐. แดกเนื้อนุ่ม	<u>แดงเถาตาย</u>	ตามลำพัง
๑๑. <u>เงาตามตัว</u>	งอจิกล้อง	งมมะงาหรา
๑๒. จ้าละหวั่น	<u>จระกาน้ำหนู</u>	จำลองทอง
๑๓. จิกกะลาหัว	จิกหัวใช้	<u>จระเข้ฟาดหาง</u>
๑๔. เงินปากถุง	<u>จุกินหาง</u>	เงื่อนเวลา
๑๕. <u>ข้างเท้าหลัง</u>	ข้างตมมัน	ข้านางนอน
๑๖. ชุบน้ำใจ	<u>ขายสามโบสถ์</u>	เชิงตะกอน
๑๗. ชิงช้าชาติ	ชูดราตรี	<u>ชูปมือเปิบ</u>
๑๘. ดอกมะขาม	<u>ดาบสองคม</u>	คัดสันดาน
๑๙. <u>ตกตุ้มข้าวสาร</u>	ตกพุ่มม่าย	ตกตะกอน
๒๐. ต้นตระกูล	ตรงกันข้าม	<u>ต้มจนเปื่อย</u>

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๒ - ๑๖	ดี
๘ - ๑๑	พอใช้
๐ - ๗	ปรับปรุง

ง. จำนวน ๔ คำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้จำนวนโวหารที่ถูกต้องที่สุด ๑ จำนวน ข้อละ ๑ คะแนน (๒๐ คะแนน)

๑. ตื่นเท่าฝ่าหอย

ตีโพยตีพาย

ตุ๊กตาล้มลุก

๒. โดงเตงโดงเว้า

ตีวัวกระทบคราด

คิดเป็นตังเม

๓. แแต่ก่อนแต่ก็

เตี้ยตะเมะแกระ

เต่าใหญ่ไข่กลบ

๔. ถอนรากถอนโคน

ถลอกปอกเปิก

ถ่วงความเจริญ

๕. ถะมัดถะเมง

ถ่มน้ำลายรดฟ้า

ถวายอดิเรก

๖. ทะเลาะเบาะแว้ง

ทักทายปราศรัย

ท่องยั้งพุงกระสอบ

๗. ท่าปลาอ่อมเกลือ

ทิ้งมะพร้าวห้าว

ทำนองคลองธรรม

๘. นอกเหนือไปจาก

นมนานกลิ้งอก

นอนไม่เต็มตื่น

๙. ข้าเก่าแต่เลี้ยง

ขาดพิชาคน้อง

ขายบ้านขายเมือง

๑๐. ขนลุกขนพอง

ขนทรายเข้าวัด

ขนลุกขนชัน

๑๑. ไก่อ่แม่ปลาซ่อน

เก๋อืดคนตรี

เกาะชายกระโปรง

๑๒. คอขาดบาดตาย

คอทั้งสันหลังเหล็ก

คอพับคออ่อน

๑๓. โฆษณาชวนเชื่อ

ฆ่าแล้วต้องฝัง

ฆ่าข้างเอง

๑๔. งูเงี้ยวเขี้ยวขอ

งยหน้าอ้าปาก

หงุดหงิดงุ่นง่าน

๑๕. ติดลูกติดรางแก้ว

ดักหน้าดักหลัง

ดอกไม้ทะเล

๑๖. ใจหายใจคว่ำ

จับงูข้างหาง

โจ่งแจ้งแดงแจ๋

๑๗. จุดใต้ตำตอ

เจ้าจอมหม่อมห้าม

เจอประเจจเจ้า

๑๘. ช่วยเหลือเจือจาน

โชติช่วงชัชวาล

ชักแม่น้ำทั้งห้า

๑๙. ดอกเบี๋ยทบตัน

ดินพอกหางหมู

คัดแข่งดัดขา

๒๐. ท้องอืดท้องเฟ้อ

เทศก์ตามเนื้อผ้า

ทองเสาชิงช้า

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๖ - ๑๗	ดี
๘ - ๑๕	พอใช้
๐ - ๗	ปรับปรุง

เฉลยตอนที่ ๔ เต็มจำนวน

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวน สุภาษิต คำพังเพย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมสำนวนโวหารต่อไปนี้ลงในช่องว่างที่กำหนด ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ ข้อละ ๑ คะแนน (๓๐ คะแนน)

๑. กระจอกงอแง

๓. ปุ่นซ้องหมองใจ

๕. เกราะห้ห้ามยามร้าย

๗. เจ้าจอมหม่อมห้าม

๙. อกซิงวังราว

๑๑. เซ่นวิกตักแตน

๑๓. ตระหนี่ถี่เหนียว

๑๕. ค่าพ่อล่อแม่

๑๗. ถี่สาหาความ

๑๙. นั่งยามตามไฟ

๒๑. บ้านอคอแตก

๒๓. มากมายก่ายกอง

๒๕. ฝนตกก็แข่งฝนแล้งก็ดำ

๒๗. เพชรนิลจินดา

๒๙. ซั้วซั้วซ่อนเงื่อน

๒. โกหกพกลม

๔. เข้าตามตรอกออกตามประตู

๖. เครื่องคองของเมา

๘. ใจบุญสุนทาน

๑๐. ซักใช้ไล่เสียง

๑๒. ตกระก่าลำบาก

๑๔. คุเคียดเลือดพลา

๑๖. ถั่วยขามลามไ

๑๘. นมตอกพร่อง

๒๐. ปากรักรักษา

๒๒. ปากเประเราะร้าย

๒๔. มีลูกกวนตัวมีฝักกวนใจ

๒๖. พักผ่อนหย่อนใจ

๒๘. ร่มไม้ใบบัง

๓๐. ยูให้ร่ำดำให้ร่ำ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๒๕ - ๓๐	ดีมาก
๑๘ - ๒๔	ดี
๑๒ - ๑๗	พอใช้
๐ - ๑๑	ปรับปรุง

ตอนที่ ๕ จำนวนชวนสื่อสาร

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ

๑. อธิบายการใช้จำนวนให้ตรงกับความหมาย
๔. ใช้จำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
๕. ใช้จำนวนสร้างประโยค

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกจำนวนที่สนใจ ๕ จำนวนมาแต่งประโยค จำนวนละ ๑ ประโยค พร้อมทั้งอธิบายความหมายของจำนวนเหล่านั้น ข้อละ ๒ คะแนน (๑๐คะแนน)

(แนวคำตอบ)

๑. เล็กพริกขี้หนู.....เด็กคนนี้เป็นเล็กละพริกขี้หนูจริง ๆ เรียนก็เก่ง เล่นดนตรี เล่นกีฬา ก็เยี่ยมมากเป็นผู้นำเพื่อน ๆ ทำกิจกรรมทุกอย่าง
- ความหมาย.....เล็กแต่เก่งกล้าสามารถหรือมีพินิจ
๒. ทำคุณบูชาโทษ.....ฉันอุตส่าห์แนะนำช่องทางทำมาหากิน เขาไม่ตั้งใจทำให้สำเร็จกลับกล่าวหาว่าเป็นเพราะฉัน ทำคุณบูชาโทษแท้ ๆ
- ความหมาย.....ทำดีแต่กลับเป็นร้าย ทำคุณแต่กลับเป็นโทษ
๓. สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล.....พ่อแม่สอนลูก ๆ เสมอให้พูดจาไพเราะอ่อนหวานและรู้จักวางตัวให้เหมาะสม เพราะสำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล
- ความหมาย.....คำพูดและกิริยาบอกให้รู้ถึงการเลี้ยงดูอบรมศึกษา
๔. อ้าปากก็เห็นลิ้นไก่.....พี่น้องกลานตามกันมาแต่ปากก็เห็นลิ้นไก่แล้ว ทำไมพี่จะไม่รู้ว่าเธอต้องการอะไร
- ความหมาย.....รู้เท่าทันถ้อยคำที่พูดออกมา
๕. ฟังไม่ได้ศัพท์ จับไปกระเดียด.....คนที่ฟังครึ่ง ๆ กลาง ๆ เมื่อฟังไม่ได้ศัพท์ จับไปกระเดียดก็นำมาพูดต่อผิด ๆ ทำให้ผู้อื่นเสียหาย
- ความหมาย.....ฟังเรื่องราวไม่ชัดเจน แล้วนำไปพูดหรือทำอย่าง.....
- ผิดพลาด

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๕ - ๑๐	ดีมาก
๓ - ๘	ดี
๕ - ๖	พอใช้
๐ - ๔	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน

การประเมินแบบฝึกทักษะ ตอนที่ ๕ สำนวนชวนสื่อสารให้พิจารณาจากเกณฑ์
การประเมินผลตามสภาพจริง (Rubrics) ดังนี้

ระดับคะแนน เกณฑ์การประเมิน	๒	๑
สำนวนชวนสื่อสาร	เขียนสำนวนที่จะ นำมาแต่งประโยค ใช้สำนวนนั้น สร้างประโยค ได้ตรงตาม ความหมาย และสื่อความหมาย ชัดเจน พร้อมให้ ความหมายของ สำนวนนั้น	เขียนสำนวนที่จะ นำมาแต่งประโยค ใช้สำนวนนั้น สร้างประโยค ได้ตรงตาม ความหมาย แต่สื่อความหมายไม่ ชัดเจน ไม่ให้ ความหมายของ สำนวนนั้น

เฉลยตอนที่ ๖ ตูยโจทย์ เรื่อง ถ้อยคำและสำนวน

ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ
๑	ก	๑๑	ก	๒๑	ก	๓๑	ง
๒	ก	๑๒	ก	๒๒	ข	๓๒	ง
๓	ข	๑๓	ก	๒๓	ก	๓๓	ก
๔	ข	๑๔	ข	๒๔	ก	๓๔	ข
๕	ก	๑๕	ง	๒๕	ก	๓๕	ง
๖	ง	๑๖	ก	๒๖	ข	๓๖	ข
๗	ก	๑๗	ข	๒๗	ข	๓๗	ข
๘	ก	๑๘	ก	๒๘	ง	๓๘	ข
๙	ข	๑๙	ข	๒๙	ง	๓๙	ง
๑๐	ข	๒๐	ง	๓๐	ก	๔๐	ง

ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ	ข้อ	ตอบ
๔๑	ข	๕๑	ข	๖๑	ก	๗๑	ก
๔๒	ง	๕๒	ก	๖๒	ข	๗๒	ก
๔๓	ก	๕๓	ก	๖๓	ก	๗๓	ง
๔๔	ก	๕๔	ก	๖๔	ข	๗๔	ข
๔๕	ง	๕๕	ก	๖๕	ข	๗๕	ก
๔๖	ง	๕๖	ข	๖๖	ข	๗๖	ข
๔๗	ก	๕๗	ข	๖๗	ก	๗๗	ก
๔๘	ง	๕๘	ง	๖๘	ง	๗๘	ก
๔๙	ง	๕๙	ง	๖๙	ข	๗๙	ก
๕๐	ง	๖๐	ข	๗๐	ง	๘๐	ง

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

๖๔ – ๘๐

ดีมาก

๔๘ – ๖๓

ดี

๓๒ – ๔๗

พอใช้

๐ – ๓๑

ปรับปรุง

สรุปผลการเรียน

ก่อนเรียน		ระดับคุณภาพ
คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	
๑๕		

หลังเรียน		ระดับคุณภาพ
คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	
๑๕		

ตอนที่	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ระดับคุณภาพ
๑	๔		
๒	๒๐		
๓	๘๐		
๔	๓๐		
๕	๑๐		
๖	๘๐		
รวม	๒๒๔		

บรรณานุกรม

- กาญจนา นาคพันธ์.(๒๕๒๒). **สำนวนไทย เล่ม ๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๓ .กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
_____. (๒๕๒๒) . **สำนวนไทย เล่ม ๒** .พิมพ์ครั้งที่ ๒ .กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- จงจิต นิมมานนรเทพ .(๒๕๕๑). **คู่มือหลักการใช้ภาษาไทย (ฉบับสมบูรณ์)**.กรุงเทพฯ :บริษัท
สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ จำกัด.
- จงชัย เจนหัตถการกิจ.(๒๕๔๕) . **ภาษาไทยใช้สำหรับเตรียมสอบ O-NETและA-NET** .กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- _____. (๒๕๔๕) .**เสริมปรีชาญาณ วิชาภาษาไทย ม.๓** .กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- พรทิพย์ แฟงสุต.(๒๕๕๒) . **หลักภาษาไทย ม.๒** .กรุงเทพฯ : ฟลิคส์เซ็นเตอร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(๒๕๔๖). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ .
- ศึกษาธิการ,กระทรวง.(๒๕๔๕). **สำนวนไทย** .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.(๒๕๕๒). **หลักภาษาและ
การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖** .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- อัมพร ทองใบและมาลี พันธุ์ประเสริฐ.(๒๕๕๑). **หลักภาษาไทย ฉบับสมบูรณ์**. นนทบุรี: ริงค์ บีคอนด์

